

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra biblických věd

Marie Zdráhalová, Mgr.

Rozhovory při hostině (Lk 14,1-24)

Bakalářská práce

Vedoucí práce: doc. Dr. Petr Mareček, Th.D.

Obor: Teologické nauky

OLOMOUC 2021

Prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně a při zpracování jsem čerpala z uvedené literatury.

V Ostravě dne 15.4.2021

Marie Zdráhalová

Děkuji doc. Dr. Petru Marečkovi, Th.D. za čas věnovaný mé bakalářské práci, pomoc při výběru tématu, odborné vedení, trpělivost, rady a připomínky.

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Lukášovo evangelium	7
2.1	Okolnosti vzniku	7
2.2	Teologie	9
3	Lk 14,1-6.....	11
3.1	Analýza textu	11
3.2	Výklad textu.....	12
3.3	Shrnutí.....	20
4	Lk 14,7-14.....	22
4.1	Analýza textu	23
4.2	Výklad textu.....	24
4.3	Shrnutí.....	32
5	Lk 14,15-24.....	33
5.1	Analýza textu	34
5.2	Výklad textu.....	37
5.3	Shrnutí.....	49
6	Závěr	51
	Použitá literatura	54
	Seznam zkratek	55

1 Úvod

„Bůh ve všech slovech Písma svatého nevyslovuje nic jiného než jen jedno Slovo, své jediné Slovo, v němž se sděluje naprosto celý.“¹ Zároveň ale nelze přehlédnout, že ne všechno, co čteme, je nám srozumitelné, nebo že odpovídá tomu, jak to bylo myšleno. I z Ježíšova konání a slov je zřejmé, že mnoho z těch, kteří měli vzdělání a nejlepší předpoklady pro rozpoznání Mesiáše, jej nakonec vůbec nerozpoznali. Naopak ti, do kterých bychom to neřekli, se stávali posly radostné zvěsti. Na cestě víry mě vždy vyčerpával i oslovoval tento „rozpor“.

V různých audio nahrávkách i v úvodních přednáškách do Písma bylo nádherné pozorovat, jak různí vyučující nechávají povstat v Písmu obrazu Boha, stvoření a celých dějin spásy plasticky. Postupně ukazovali příběh jako něco velmi dynamického. Ukazovali důležité momenty a vysvětlovali nejasnosti, které se mohly zdát nepřekonatelné. Fascinovalo a fascinuje mě dodnes, když se setkám s člověkem hluboce zakořeněným v Písmu. Kdy interpretace není založená na aktuálním rozpoložení nebo mém vlastním pochopení textu, ale je hluboce zakotvená v srdci církve a stojí na základech vědění, lásky a věrnosti Slovu. A to je výzvou k hlubšímu studiu i pro mě.

Proto jsem se rozhodla pro výběr tématu z biblistiky. Chtěla jsem více poznat způsob, jakým biblistika přemýšlí a pracuje a svého rozhodnutí nelituji. Postupným prokousáváním se komentáři jsem zjišťovala, že nejen, že se každý z biblistů dívá na text z trochu jiného úhlu pohledu, ale někdy také z pohledů, které nejsou vzájemně příliš slučitelné. Vždy se však dokázali shodnout na podstatě poselství (alespoň v případě mnou studovaného úryvku).

Velmi si vážím vedoucího práce za pomoc s výběrem tématu. Když jsem totiž za ním přišla, měla jsem sice spoustu nápadů, ale ukázalo se, že v podstatě žádný z nich není realizovatelný. Navrhl tedy téma, se kterým jsem souhlasila, ale které mi neříkalo vůbec nic. Věřila jsem, že se to v průběhu práce změní a postupným čtením a pronikáním do tématu se mi tento text opravdu začal otevírat. Jsem za to velmi vděčná. Vzhledem k tomu, že práci odevzdáváme krátce po Velikonocích je zřejmé, že mě text provázel i celou postní dobou. Překvapivě krásné bylo prožívat přípravu na tyto svátky optikou jiných textů, než které bych si normálně zvolila.

¹*Katechismus katolické církve*, Praha: Zvon, 1995, s. 42.

Tato práce bude začínat krátkým přestavením Lukášova evangelia. Stěžejní část, věnovaná úryvku Lk 14,1-24, bude rozdělena do tří velkých kapitol: Lk 14,1-6 (uzdravení muže s vodnatelností), Lk 14,7-14 (rady hostům a hostiteli), Lk 14,15-24 (podobenství o hostině).

Při zpracování této práce jsem čerpala z české a anglické literatury. Základním pramenem je Český liturgický překlad,² v případě potřeby také Český ekumenický překlad.³ Dále pak byly stěžejními texty zejména komentáře sedmi autorů: P. Mareček,⁴ L. T. Johnson,⁵ J. A. Fitzmayer,⁶ D. E. Garland,⁷ J. B. Green,⁸ D. L. Bock⁹ a J. Nolland.¹⁰ Ostatní publikace sloužily pro doplnění, ale často také pro povzbuzení v práci. Za velkou nevýhodu považuji to, že neumím řecky. Myslím, že znalost řečtiny by byla velkým obohacením nejen výsledné práce ale i samotného procesu zpracování.

V jednotlivých kapitolách bude krátce představena dějová linka, analýza úryvku, následně bude pozornost zaměřena na komentář jednotlivých veršů a kapitola bude zakončena shrnutím. Některé verše by bylo možné vzhledem k jejich struktuře komentovat dohromady, pro přehlednost a snadnou orientaci jsem zvolila komentovat jednotlivé verše samostatně. Pokud je téma diskutováno ve více verších, je více rozvedeno u prvního nebo nejvíce relevantního verše. V průběhu psaní jsem zvažovala možnost jednotlivé verše pouze stručně okomentovat a nakonec napsat širší výklad a teologickou interpretaci. Tento způsob by možná přidal na přehlednosti textu. Nakonec jsem ale zvolila způsob, kde v průběhu celého textu uvádím dílčí komentáře i teologickou interpretaci. Tento způsob možná ubere přehlednosti, věřím však, že pomůže čtivosti. Pro mě osobně byla čtivost jednotlivých komentářů zejména ze začátku stěžejním prvkem porozumění tématu.

Jak už jsem uvedla výše, vlastní text podobně jako biblický úryvek bude rozdělen do tří hlavních částí. Toto rozdělení mi přišlo nejpřirozenější a používá jej také většina mnou citovaných autorů. Alternativně by bylo možné rozdělit text Lk 14,7-14 ještě na dvě samostatné

² *Nový Zákon: text užívaný v českých liturgických knihách přeložený z řečtiny se stálým zřetelem k Nové Vulgátě*, 2. vyd., Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2003.

³ *Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih): český ekumenický překlad*, 21. vyd. (12. opr. vyd.), Praha: Česká biblická společnost, 2016.

⁴ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018.

⁵ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005.

⁶ J. A. FITZMYER, *The Gospel According to Luke (X-XXIV)*, AncB 28B, New York: Doubleday, 1985.

⁷ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011.

⁸ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997.

⁹ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996.

¹⁰ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993.

části Ježíšových rad hostům (Lk 14,7-11) a poté hostiteli (Lk 14, 12-14).¹¹ Dohromady je však spojuje nejen velmi podobná struktura a téma, ale i většina komentátorů. Popřípadě bylo možné také rozdělit Lukášovu 14. kapitolu pouze na dva oddíly: spory u stolu (Lk 14,1-14) a pozvání na hostinu (Lk 14,15-35).¹² Toto členění není pro mou práci příliš využitelné, protože mé téma se věnuje pouze rozhovorům na hostině a končí veršem Lk 14,24.

2 Lukášovo evangelium

2.1 Okolnosti vzniku

Evangelium je první částí Lukášova dvojdíla. Druhou část tvoří Skutky apoštolů. Přestože mezi tyto dvě díla je vsunuto Janovo evangelium, a i staré rukopisy chápou Lukášovo evangelium a Skutky apoštolů jako dva samostatné spisy, většina soudobých biblistů je přesvědčena o tom, že se jedná o jeden spis téhož autora¹³ (text však od začátku existoval odděleně a neexistuje žádný rukopis, ve kterém by se dílo vyskytovalo dohromady¹⁴). Pokud vezmeme toto tvrzení vážně, máme před sebou dílo, které tvoří celou čtvrtinu Nového Zákona. Jedná se tedy o stěžejní dílo, které výrazně napomáhá k popisu období Ježíšova života i prvotního křesťanství s historického i teologického hlediska.¹⁵

Okolnosti vzniku jsou stejně jako u většiny ostatních spisů spíše záležitostí odhadu.¹⁶ Autor Lukášova evangelia nám o sobě neposkytuje žádné bližší informace, přestože sám o sobě v evangeliu mluví (Lk 1,3). První zmínku o tom, že autorem tohoto evangelia je Lukáš uvádí kolem r.180 Irenej z Lyonu. Pro svou argumentaci využívá verše ze Skutků apoštolů (Sk 16,10-17), kde je děj popisován množným číslem jako "my". Další zprávu o Lukášovi jako autorovi evangelia pak podává kolem roku 200 Muratoriho kánon, kde se uvádí, že Lukáš byl lékař a Pavlův blízký spolupracovník a protože nikdy neviděl Krista, začíná o něm vyprávění

¹¹ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 747-751.

¹² L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 241-251.

¹³ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 12.

¹⁴ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 30.

¹⁵ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 12.

¹⁶ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 12.

od narození Jana. Další raně křesťanská tradice zdůrazňuje spolupráci Pavla a Lukáše a uvádí Lukáše jako Syřana.¹⁷

Pokud se zaměříme na svědectví evangelia, jméno Lukáš se objevuje celkem třikrát. V Kol 4,14 je popisován jako „milovaný lékař“, dále je zmíněn ve Flm 24 a 2 Tim 4,11. Dále je část Skutků apoštolů psaná ve formě „my“. Na tento plurál však neexistuje jednotný názor. Může to vyjadřovat reálnou přítomnost Lukáše na Pavlových cestách, může se však jednat také o literární prostředek anebo o přítomnost neznámého Pavlova průvodce, jehož žák je autorem tohoto spisu a s neznámým průvodcem se ztotožňuje. Nejpravděpodobnější se jeví, že Lukášovo "my" označuje skutečnou přítomnost Lukáše na Pavlových cestách, a že Pavla tedy nedoprovázel všude. Toto tvrzení by podporovala i skutečnost, že popis některých situací a skutečností se ve Skutcích a Pavlových listech liší (např. popis apoštolského sněmu v Sk 15,1-35 a Gal 2,1-10 nebo význam slova „apoštol“ jak jej používají Skutky a Pavlovy listy). Jsou zde však přítomny i sjednocující prvky (jako např.: shodné používání termínu „spása“, Boží láska k hříšníkům a evangelium radosti, důraz na víru).¹⁸

Kdy bylo evangelium sepsáno, není zřejmé a podle různých badatelů lze jeho vznik zařadit do období v rozmezí r. 50-150. Dá se však předpokládat, že evangelium bylo sepsáno po dokončení Markova evangelia a také po zničení Jeruzalém v r. 70. a předtím, než byla vytvořena sbírka Pavlových listů kolem r. 100. Tomu odpovídají i témata třetí generace křesťanů, kdy např. jsou již mezi křesťany i bohatí a významní lidé a otázka majetku se tak stává v Lukášově evangeliu podstatnou.

Komu bylo evangelium určeno, je patrné z jeho úvodu. Víme, že adresátem je jistý Theofil. Biblisté se povětšinou shodují, že adresátem Lukášova textu je komunita křesťanů žijící v helénistickém prostředí.

Co se týče místa sepsání, je pravděpodobně mimo Palestinu. Z Lukášových geografických poznatků je zřejmé, že tuto oblast nezná. A to je také nejpřesvědčivější argument, který lze k místu vzniku podat. Evangelium vzniklo v prostředí helénistického světa, kde přesně nevíme.

¹⁷ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 31.

¹⁸ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 33-34.

Pokud přihlédneme k nejstarší tradici, lze předpokládat, že Lukášovo dvojdílo vzniklo v Řecku (tomu by odpovídala i Lukášova větší přesnost a znalost tohoto prostředí).¹⁹

2.2 Teologie

Lukášovo evangelium počítá s realitou světových dějin, ve kterých se rozvíjí dějiny spásy a naplňují se v Ježíši Kristu. Téma naplnění a dovršení je silně přítomno (př.: Lk 1,20; 4,21; 9,31; 9,51). Vše, co se děje, je ve shodě s Boží vůlí i když to tak kolikrát vůbec nevypadá. Ježíš je naplněním starozákonních prorocství a konečným zjevením Boha. Přichází a ohlašuje milostivé léto Páně (Lk 4,19). Ježíš je klíčovým okamžikem nabídky Boží spásy. V Ježíši Boží království není přítomno jen jako vzdálená budoucnost, ale je zde „dnes“ (Lk 2,11; 4,21; 23,43). Teď je čas se rozhodnout pro Boha. Spása přichází v Ježíši Kristu a rozhodnutí se pro něj, je rozhodnutím se pro Boha.

V Lukášově evangeliu je zřejmý důraz na působení Ducha svatého. Je přítomen u Ježíšova početí, při křtu, při pokušení na poušti. Ježíš na sebe vtahuje Izaiášova Slova o Duchu, který je nad ním a pomazal jej (Lk 4,18; Iz 61,1), a Ježíš jásá v Duchu svatém (Lk 10,21). Duch svatý působí nejen v Ježíši ale i v Janu Křtiteli (Lk 1,15), Marii (Lk 1,35), Alžbětě (Lk 1,41), Zachariášovi (Lk 1,67), Simeonovi (Lk 2,25-27) a je tím o koho máme prosit Otce (Lk 11,13) a tím, který nás poučuje při vydávání svědectví (Lk 12,12). Lukášovo evangelium je plné Ducha svatého, o to zřejmější je jeho přítomnost a konání ve Skutcích apoštolů.

Dalším tématem je spása, která má u Lukáše univerzální charakter. Ježíš je naplněním starozákonních prorocství a zaslíbení daných Izraeli, celým evangeliem však zároveň prostupuje nabídka spásy pohanům (např.: Lk 2,29-33). Hlásání radostné zvěsti je určeno Židům stejně jako pohanům. To je pak znovu potvrzeno v postavách Petra a Pavla ve Skutcích apoštolů (Sk 15,15; Sk 28,28).

Z Lukášova evangelia je zřejmé, že Ježíš přichází jako ohlašovatel radostné zvěsti (Lk 4,18) a jeho evangelium bývá nazýváno jako evangelium radosti. Radost prostupuje jednotlivé události i Ježíšova slova a vrcholí radostí učedníků po Ježíšově nanebevstoupení (Lk 24,52-53). Janovo narození je radostnou novinou (Lk 1,14.58) stejně jako narození Ježíše

¹⁹ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 38-46.

(Lk 2,10). Ježíš vybízí k radosti v pronásledování (Lk 6,22-23), radost vzbuzují i Ježíšovy činy (Lk 12,17) a radostný je vjezd Ježíše do Jeruzaléma (Lk 24,52-53).

Lukášovo evangelium bývá někdy označováno jako evangelium žen. Oproti ostatním evangeliím je jim zde věnováno mnohem více prostoru. Úvodní kapitoly si všímají Marie a Alžběty, u Lukáše jsou také zmíněny ženy, které Ježíše provázely a následovaly (Lk 8,2-3). Vidíme ženu, která maže Ježíši nohy vzácným olejem (Lk 7,36-50), vztah Ježíše s Marií a Martou (Lk 10,38-42) nebo třeba ženy, které oplakávaly Ježíše na křížové cestě (Lk 23,27-31). Lukášovo evangelium si všímá vdov. Je ukázána prorokyně Anna (Lk 2,36-38), Ježíš upomíná na vdovu ze Sarepty, ke které byl poslán Eliáš (Lk 4,25-26), ukazuje vdovu v podobenství jako vzor modlitby (Lk 18,1-8), dává za příklad vdovu, která dala vše, co měla (Lk 21,1-4) a varuje před zákoníky, kteří vyjidají domy vdov (Lk 20,45-47).²⁰ Lukáš také přidává ženy k seznamu lidí, které má člověk dávat až na druhé místo, chce-li být Kristovým učedníkem (Lk 14,26), a které má člověk opustit (Lk 18,29).²¹

Lukášovo evangelium je charakteristické také svou péčí o chudé a jakkoli jinak znevýhodněné skupiny lidí. Jako příklad může sloužit Ježíšova všímavost a péče o celníky a Samaritány (Lk 5,27-32, 7,34; 19,1-10), celníci a hříšníci jsou uvedeni jako Ježíšovi posluchači (Lk 15,1) a obhajováni i dáváni za příklad v jeho podobenstvích (Lk 15,3-32; Lk 18,9-14) a Ježíš s nimi usedá u stolu (Lk 19,1-10). Tento Lukášův úmysl vynikne ještě více, pokud srovnáme jeho vyprávění s ostatními synoptiky. U Lukáše jsou samaritáni dáváni za vzor (Lk 10,29-37; 17,11-19) a Ježíš je zmiňován jako ten, který prochází jejich krajem (Lk 9,52). Naproti tomu u Marka zmínku o nich nenajdeme, a u Matouše nalezneme pouze doporučení se jich vyvarovat (Mt 10,5).

Lukášovo evangelium se vyznačuje nejen péčí o chudé ale také svým odstupem a varováním před lpěním na majetku. Boží království, které se naplňuje v Ježíši Kristu, představuje logiku Boží štědrosti a naší závislosti na ní, ruku v ruce s vybidnutím k péči o chudé.²²

²⁰ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 24-29.

²¹ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 756.

²² P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 27-30.

Dalším nepřehlédnutelným aspektem je Ježíšova častá přítomnost při jídle, kde se odehrává množství příběhů (např. Lk 5,29; 7,36; 9,13-17; 10,39; 11,37; 22,14; 24,30).²³

Lukášovo evangelium bývá také někdy nazýváno evangeliem modlitby - příkladem jsou kantika denní modlitby církve (Lk 1,46-55; 1,68-79; 2,29-32) a slavení Nanebevstoupení Páně a Soslání Ducha svatého, které vychází z textů tohoto evangelia.

Přestože je Lukášovo evangelium plné milosrdenství, zůstává radikální ve svých požadavcích následování Krista.²⁴

3 Lk 14,1-6

¹Když Ježíš přišel v sobotu do domu jednoho z předních farizeů, aby tam pojezl, dávali si na něj pozor. ²A hle - nějaký vodnatelný člověk se octl před ním. ³Ježíš se ujal slova a položil znalci Zákona a farizeům otázku: "Je dovoleno v sobotu uzdravovat nebo ne?" ⁴Oni však mlčeli. Dotkl se ho tedy, uzdravil ho a propustil. ⁵Pak jim řekl: "Když spadne někomu z vás dítě nebo býk do jámy, nevytáhne ho hned v den sobotní?" ⁶Na to mu nedovedli odpovědět.

3.1 Analýza textu

Jedná se o třetí a poslední hostinu v domě farizeje (Lk 7,36-50; 11,37-54).²⁵ Úvodní scéna popisuje uzdravení člověka s vodnatelností a sporná otázka ohledně uzdravování v sobotu zde přichází na scénu potřetí a naposledy (Lk 6,1-11; 13,10-17; uzdravení v Lk 4,31-37 není provázeno konfliktem).²⁶ Pro Lukáše, který se obecně vyvarovává uvádění dubletů, je počet konfliktů ohledně zachování soboty překvapivý a stojí za povšimnutí.²⁷ Vzhledem k velmi podobné struktuře a obsahu Lk 13,10-17, je možné, že s ní tento úryvek tvoří pár.²⁸ V obou scénách je přítomen někdo z významných mužů (představený synagogy, jeden z předních farizeů; Lk 13,14; 14,1), otevírá se otázka vhodnosti uzdravování v sobotu (Lk 13,14; 14,3);

²³ J. A. FITZMYER, *The Gospel According to Luke (X-XXIV)*, AncB 28B, New York: Doubleday, 1985, s. 1040-1.

²⁴ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 30.

²⁵ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 563.

²⁶ J. A. FITZMYER, *The Gospel According to Luke (X-XXIV)*, AncB 28B, New York: Doubleday, 1985, s. 1040.

²⁷ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 418.

²⁸ I. H. MARSHALL, *The Gospel of Luke: a commentary on the Greek text*, NIGTC, Exeter: Paternoster Press, 1978, s. 578.

dochází k samotnému uzdravení v sobotu (Lk 13,12; 14,4) a v obou je přítomna analogie péče o zvířata v den sobotní (Lk 13,15; 14,5).

Uzdravení je také naplněním Ježíšových slov Herodovi „uzdravuji dnes a zítra...“ (Lk 13,32). Ani Herodovy výhrůžky ani nepřátelský postoj farizeů nezastaví Ježíše v jeho poslání uzdravovat a osvobozovat.²⁹

V synoptických evangeliích nenacházíme žádnou zřejmou paralelu, ale Matouš 12,11 má paralelu k Lk 14,5 a celá scéna uzdravení člověka s ochrnutou rukou (Mt 12,9-14; Mk 3,1-6) má výrazné podobnosti s uzdravením člověka s vodnatelností u Lukáše (Lk 14,1-6). Je však nepravděpodobné, že by si Lukáš zvolil vodnatelnost, jako chorobu k uzdravení, kdyby nevycházela z tradice. S největší pravděpodobností měl tedy Lukáš jako podklad ještě další zprávu o uzdravení v sobotu. Na zformování současné podoby příběhu o uzdravení člověka s vodnatelností má Lukáš velký podíl, přestože původní zpráva o uzdravení z vodnatelnosti se v konečném textu projevila jen minimálně.³⁰

3.2 Výklad textu

3.2.1 ***1Když Ježíš přišel v sobotu do domu jednoho z předních farizeů, aby tam pojedl, dávali si na něj pozor.***

Tento krátký úvod vykresluje scénu, která bude probíhat v sobotu, u jídla a hostitel ani ostatní hosté nebudou Ježíši příliš nakloněni.³¹ Spolu s Lk 14,2 je tento verš úvodem ke scéně uzdravení člověka s vodnatelností (14,1-6), ale je zároveň úvodem k celému oddílu rozhovorů při hostině (14,1-24).³²

Děj se odehrává v sobotu a Lukáš to v tomto příběhu několikrát zdůrazňuje (Lk 14,1.3.5). Sobota je dnem radosti, kdy se židé scházejí ke slavnostní hostině (Neh 8,9-12) a je také dnem odpočinku (Ex 16,23), proto je jídlo připravováno den předem. Lukáš opakovaně zmiňuje, že Ježíš sobotu zachovával (např. Lk 4,16). Otázka toho jaké chování je v sobotu vhodné byla hojně

²⁹ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 563.

³⁰ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 745.

³¹ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 416.

³² J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 545.

diskutována a i v závislosti na tom, jaké měl člověk ve společnosti postavení, se někdy až skrupulózně dbalo na její dodržování.³³ Sobota je často předmětem sporu Ježíše s farizeji.³⁴

Co Lukáš myslí tím, že Ježíš je pozván do domu jednoho z předních farizeů, není zřejmé.³⁵ Farizeové totiž nemají hierarchické uspořádání. Je však pravděpodobné, že se jednalo o významného farizeje s mravní autoritou, popř. významného úředníka, který byl farizejsky orientován, soudce nebo člena velerady.³⁶ Dá se každopádně říct, že farizeus patřil k místní elitě a podobným okruhem lidí se pravděpodobně i obklopoval.³⁷ Podle Johnsona používá Lukáš (Lk-Sk) označení „přední mužové“ pro ty, kteří odporují prorokovi – pro farizeje je tento výraz použit pouze zde.³⁸ Přestože Lukáš používá podobnou terminologii i pro ty, kteří jsou zodpovědní za Ježíšovu smrt (Lk 24,20), neměli bychom hostitele s těmito lidmi automaticky ztotožňovat. Spíše je zde označen jako muž patřící k elitě národa.³⁹

Ježíš je pozván, aby jedl u jeho stolu – bylo totiž běžné, že k hostině, která následovala po polední modlitbě v synagoze, byli pozvaní hosté. Hostina se nemusela nutně konat v Jeruzalémě. U Lukáše se jedná o další z mnoha příběhů při jídle (např. Lk 5,29; 7,36; 9,13-17; 10,39; 11,37; 22,14; 24,30).⁴⁰ A je to také již několikátá Lukášova scéna, kde během jídla dochází ke konfliktu (Lk 5,29; 7,36-50; 11,37-53). Dá se říci, že pokud u Lukáše stoluje Ježíš s farizeji a hostina probíhá v sobotu, tak toto setkání vyústí v konflikt vždy.⁴¹

Vzhledem k tomu, že se jedná o hostinu, na které jsou přítomni farizeové, kteří velmi pečlivě zachovávají předpisy týkající se soboty a dbají na dodržování rituální čistoty, je pravděpodobné, že na hostině byli přítomni lidé podobného náboženského smýšlení a společenských vrstev jako hostitel. To je posléze potvrzeno v Lk 14,3. Hostiny navíc byly formou vyjádření a znovupotvrzení společenského postavení hostitele i pozvaných.⁴² Příběh dále

³³ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 546.

³⁴ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 242.

³⁵ J. A. FITZMYER, *The Gospel According to Luke (X-XXIV)*, AncB 28B, New York: Doubleday, 1985, s. 1040.

³⁶ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 416.

³⁷ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 565-6.

³⁸ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 242.

³⁹ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 546.

⁴⁰ J. A. FITZMYER, *The Gospel According to Luke (X-XXIV)*, AncB 28B, New York: Doubleday, 1985, s. 1040-1.

⁴¹ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 242.

⁴² J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 545.

ukazuje, že Ježíš sdílel společenství stolu s farizeji a ti mu věnovali pozornost (Lk 7,36-50; 11,37-54).⁴³ Přestože to zde není přímo zmíněno, může mít toto sobotní jídlo nějakou spojitost s helénistickým sympoziem – společenskou událostí se svými pravidly a místem pro diskuze. Spojení "aby tam pojedl" je také přípravou pro Lk 14,15-24, kdy v Lukášově literárním pojetí toto sobotní jídlo předjímá eschatologickou hostinu.⁴⁴

To, že si na Ježíše dávali pozor, naznačuje nepřátelský postoj k Ježíši⁴⁵ a bedlivé střežení toho, jestli nepřestupuje zákon. Tento postoj je naznačen i v Lk 6,7; 11,53-54; 20,20. Ukazuje se, že společenství u stolu bylo radostné a přátelské jen na oko (Neh 8,9-12). Farizeové ve skutečnosti čekali na příležitost, při které by Ježíše mohli chytit za slovo. To ostatně dělali už nějakou dobu. Ježíš totiž vynášel na světlo jejich interpretace Zákona, ukazoval na nesrovnalosti a na pokrytectví farizeů.⁴⁶

Již z tohoto úvodního verše je zřejmé, že hostina nebude místem radosti a odpočinku, ale místem konfliktu a nehostinnosti.⁴⁷ Nevraživost nám připomíná, že i přes sobotní odpočinek je Ježíš stále na cestě ke smrti (Ž 37,32).⁴⁸

Proč je Ježíš farizejem pozván nevíme. To, že Ježíš pozvání přijímá a účastní se hostiny v domě farizeje, ukazuje, že touží vyhrát srdce každého člověka.⁴⁹

3.2.2 *2A hle - nějaký vodnatelný člověk se octl před ním.*

Ježíš je známý jako člověk, který ke zděšení těch, kteří interpretovali Mojžíšův zákon jinak než on, uzdravoval i v sobotu. A protože Lukáš v této scéně dává člověku s vodnatelností nepřehlédnutelné místo „před ním“, můžeme očekávat další sobotní uzdravení a s tím spojený konflikt ohledně vhodnosti uzdravování v sobotu (Lk 6,6-11; 13,10-17).⁵⁰

Vodnatelnost je symptom, ne nemoc.⁵¹ Vodnatelností rozumíme poruchu cirkulace a následnou abnormální akumulaci vody v těle. To následně způsobuje otoky – edémy, jejichž

⁴³ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1256.

⁴⁴ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 745-746.

⁴⁵ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 242.

⁴⁶ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 565-6.

⁴⁷ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 544.

⁴⁸ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 566.

⁴⁹ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 565.

⁵⁰ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 545.

⁵¹ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 746.

příčinou jsou obvykle vážnější zdravotní komplikace (např. porucha kardiovaskulárního systému).⁵² Tato nemoc způsobovala neuhasitelnou žízeň, ale následné pití tuto žízeň i projevy nemoci jen zhoršovalo.⁵³

Přítomnost muže na hostině je zvláštní nejen proto, že vodnatelnost byla často spojována s nemocnými a chudými ale také proto, že byla někdy chápána jako trest za hřích. Takový člověk očividně nezapadal do společnosti na hostině. I když je pravdou, že Lukášovy scény u jídla jsou známé tím, že se na nich objevují lidé, kteří do „normální“ společnosti nezapadají (např. Lk 5,27-32; 15,31-32). Z příběhu se nedozvídáme, zda byl tento člověk také pozván nebo se objevil náhodou. Pokud byl pozván, proč jej Ježíš po uzdravení propouští?⁵⁴ Pozvání takového hosta by bylo velkým překvapením. Nebo jen tak přišel? Slovo „hle“ má v sobě nádech překvapení, je tedy možné, že se tento muž zničehonic objevil na scéně. Nemáme ale žádné další náznaky ohledně toho, jestli se tento člověk na hostině už nacházel nebo ne. Nebo byl tento muž pozván, jako past na Ježíše? V kombinaci se skutečností, že si na něj (Ježíše) dávali pozor (Lk 14,1) a už dříve je zmíněno, že číhali, aby ho mohli chytit za slovo (Lk 11,54), se zdá pravděpodobné, že se jednalo o past.⁵⁵ Jestli byl tento člověk s vodnatelností host nebo narušitel, však není ve vyprávění důležité.⁵⁶ Nezávisle na okolnostech je zřejmé, že se nyní nachází před Ježíšem a je možné, že Ježíš na to nějak zareaguje. A to se také děje. Ježíš se ujímá iniciativy – past, nepast, sobota, nesobota – člověku pomůže a uzdravuje jej.⁵⁷

Člověk s vodnatelností ani Ježíšovi oponenti v této scéně nemluví. Nikdo se nad uzdravením neraduje a nikdo se nad ním nepobuřuje. Absence těchto reakcí naznačuje, že tento dubletní příběh uzdravování v sobotu je zde zařazen záměrně a s cílem vypovědět víc než jen popis uzdravení člověka s vodnatelností. Vodnatelnost byla pro svou neuhasitelnou žízeň spojována s obžerstvím a často používána jako metafora pro hamižnost a chtíč. Farizeové označení jako milovníci peněz (Lk 16,14) potřebují uzdravení ze své morální vodnatelnosti a nenasytné touhy po osobním bohatství a slávě. Mezi nimi se nachází někdo, kdo je může z této

⁵² P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 416-7.

⁵³ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 566.

⁵⁴ J. A. FITZMYER, *The Gospel According to Luke (X-XXIV)*, AncB 28B, New York: Doubleday, 1985, s. 1041.

⁵⁵ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1256.

⁵⁶ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 746.

⁵⁷ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1257.

neuhashitelné sobecké sociální a materiální touhy uzdravit.⁵⁸ Člověk s vodnatelností se tedy nachází ve stejných podmínkách jako farizeové Lukášova evangelia (Lk 11,37-44; 16,14) a v tomto světle se stává viditelným podobenstvím. Před Ježíšem stojí muž s vodnatelností a kolem stolu sedí lidé, jejichž nemoc není méně škodlivá. Tak jako Ježíš uzdravuje toho prvního, tak u ostatních je vyslovena diagnóza a nabídnuta možnost uzdravení.⁵⁹

3.2.3 *3Ježíš se ujal slova a položil znalcům Zákona a farizeům otázku: "Je dovoleno v sobotu uzdravovat nebo ne?"*

Už z Lk 14,1 je zřejmé, že na hostině byli u stolu přítomni i další lidé. Nyní se nám dostává potvrzení, že mezi pozvanými byli skutečně další farizeové a znalci Zákona. Znalci Zákona byli ti, kteří si nad předpisy Zákona lámali hlavu a interpretovali je. Patřili mezi farizeje, ale ne všichni farizeové byli znalci Zákona. Ostatní farizeové se jednoduše řídili předpisy o čistotě, odvádění desátku a zachovávání soboty tak, jak je definovali znalci Zákona.⁶⁰ Farizeové pohlíží na Ježíše jako na někoho, jehož reputace co se zachovávání soboty týče, není ideální.⁶¹

Ježíš reaguje na nastalou situaci - farizeové si na něj dávají pozor a před ním stojí potřebný člověk.⁶² Obrací se na znalce Zákona a farizeje a odpovídá na jejich nevyřčené myšlenky rétorickou otázkou.⁶³ Dotaz nám připomíná tři předchozí sobotní uzdravení (Lk 4,31-37; 6,6-11; 13,10-17) a dřívější diskuze Ježíše s farizeji o sobotním jednání (např. Lk 6,2,9; 13,14-16).⁶⁴ Ježíšova otázka je ozvěnou sobotního uzdravení v Lk 6,9; kdy se Ježíš ptá, jestli je možné v sobotu dělat dobro. Ježíšův názor na tuto otázku je pak zřejmý z jeho následných slov i jednání (Lk 6,6-11; 13,14-16).⁶⁵ Ježíš se prezentuje se jako ten, kdo má Božskou moc a je Pánem nad sobotou (Lk 6,5).⁶⁶ I kdyby se u předchozích událostí tito konkrétní farizeové nevyskytovali, určitě měli povědomí o debatách týkajících se Ježíše. A co je

⁵⁸ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 567.

⁵⁹ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 547.

⁶⁰ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 566.

⁶¹ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 545.

⁶² J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 746.

⁶³ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1257.

⁶⁴ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 547.

⁶⁵ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1257.

⁶⁶ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 567.

důležitější – Lukášovi čtenáři tuto historii znají a jsou voláni k tomu, aby se nad ní skrze tuto otázku zamysleli.⁶⁷

Ježíš pokládá jednoduchou právní otázku: „Je dovoleno?“ Je jisté, že znalci Zákona a farizeové mají na téma názor, ale nikdo neodpovídá.⁶⁸ Ježíšova otázka se nesnaží rozvracet Zákon, ale zpochybňuje jeho interpretaci. Podle běžného myšlení, i když člověk s vodnatelností byl hoden lítosti, tak jeho stav nebyl bezprostředně život ohrožující a tedy neměl nárok na to, aby došlo k porušení sobotního předpisu „odpočívát“.⁶⁹ Ježíšovou otázkou se dilema rozhodnutí přesouvá a stojí na farizejích, ne na Ježíši.⁷⁰ Ježíšova otázka je staví do nezáviděníhodného světla. Pokud řeknou, že uzdravení je dovoleno, dostává se do problémů jejich tradice a pohled na Zákon. Řeknou-li, že uzdravení dovoleno není, budou (jak záhy uvidíme) vypadat jako lidé stojící proti konání dobra a slitování v den sobotní. Navíc, pokud muže pozvali a teď by Ježíši zabránili jednat, vyvstává otázka, proč muže na hostinu zvali.⁷¹

3.2.4 *4Oni však mlčeli. Dotkl se ho tedy, uzdravil ho a propustil.*

Proč zůstávají mlčet? Na to jsou možné dvě odpovědi. Mlčet v právním jazyce znamená souhlasit a znamenalo by tedy, že farizeové souhlasí s odpovědí, kterou v sobě Ježíšova otázka zahrnuje – ano, je dovoleno v sobotu uzdravit.⁷² To, že si na něj dávali pozor (Lk 6,7-9) ale může naznačovat, že jejich mlčení je úmyslné a zákeřné a vyjádřením toho, že se snaží Ježíše přistihnout při pochybení (srov. Lk 11,53-54). Pro čtenáře je navíc postoj Ježíšových spolustolovníků dostatečně evidentní a nedávno vyjádřen například představeným synagogy v Lk 13,14.⁷³ V tom případě by farizeové a znalci Zákona svým mlčením dávali najevo, že se z Ježíšových předchozích uzdravení v sobotu nenaučili ničemu.⁷⁴ Je jedna věc kritizovat Ježíše za uzdravování v sobotu, ale je jiná věc vzít na sebe odpovědnost za odmítnutí uzdravení člověka

⁶⁷ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1257.

⁶⁸ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1257.

⁶⁹ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 547.

⁷⁰ J. A. FITZMYER, *The Gospel According to Luke (X-XXIV)*, AncB 28B, New York: Doubleday, 1985, s. 1041.

⁷¹ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1257.

⁷² J. A. FITZMYER, *The Gospel According to Luke (X-XXIV)*, AncB 28B, New York: Doubleday, 1985, s. 1041.

⁷³ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 548.

⁷⁴ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1257.

v nouzi.⁷⁵ V každém případě text o důvodech jejich mlčení nemluví. Vyprávění nechává tuto reflexi na čtenáři a dodává mu atmosféru tajemství.⁷⁶

Ježíš uzdravuje gestem, beze slov a nechá člověka odejít.⁷⁷ Ježíš jedná s mužem s vodnatelností s naléhavostí, která bude zopakována v popisu záchrany dítěte nebo býka ze studny v Lk 14,5 („hned“).⁷⁸ Ježíš se člověka „dotkl“ - pravděpodobně šlo o vyjádření soucitu a péče.⁷⁹ Není také řečeno, jaký vliv má dotek na uzdravení.⁸⁰ Jisté je, že k uzdravení došlo Ježíšovým konáním a skrze něj.⁸¹ Ježíš pak člověka propouští. Může to znamenat, že nebyl jedním z pozvaných a jeho chvatný odchod může být ovlivněn nesouhlasícími hosty.⁸² Pokud by byl mezi pozvanými hosty, jeho náhlý odchod by ale také mohl znamenat touhu naplno využít nově získanou svobodu.⁸³ Může to také znamenat, že Ježíš zprošťuje člověka nemoci a s tím souvisejícího obžerství a hamižnosti duše. V jinou sobotu Ježíš prohlašuje, že byl poslán, aby vyhlásil zajatým propuštění (Lk 4,18). Jako Boží Syn má moc snadno přemoci Satana, demony a nemoci, ale je také schopen přemoci duchovní nemoci, třeba lidskou chamtivost, která není o nic méně smrtelná. Ježíš je schopen odstranit všechno, co brání životu. Toto uzdravení zároveň připravuje půdu pro učení, které bude následovat (o majetku a péči o chudé).⁸⁴ Ježíš poukazuje na to, že předpisy neporozuměly spásonosnému smyslu Božího přebývání v sobotě. Ježíš ohlašuje začátek eschatologického milostivého léta (Lk 4,18-19) a činí tento den – dokonce i den sobotní (Lk 4,21) – dnem Božího daru pro potřebné a radostnou zvěstí chudým.⁸⁵

⁷⁵ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 746.

⁷⁶ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1257.

⁷⁷ J. A. FITZMYER, *The Gospel According to Luke (X-XXIV)*, AncB 28B, New York: Doubleday, 1985, s. 1041.

⁷⁸ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 548.

⁷⁹ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 417.

⁸⁰ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 567.

⁸¹ J. A. FITZMYER, *The Gospel According to Luke (X-XXIV)*, AncB 28B, New York: Doubleday, 1985, s. 1039.

⁸² D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 567.

⁸³ J. A. FITZMYER, *The Gospel According to Luke (X-XXIV)*, AncB 28B, New York: Doubleday, 1985, s. 1041.

⁸⁴ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 568.

⁸⁵ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 546, 548.

3.2.5 *5Pak jim řekl: "Když spadne někomu z vás dítě nebo býk do jámy, nevytáhne ho hned v den sobotní?"*

Tak jako v Lk 13,15-16 i zde navazuje Ježíš zdůvodněním, které vychází z předpokládaného chování spolustolovníků, kdyby jim do studny spadlo dítě nebo býk.⁸⁶ Otázka „kdo z vás“ má být spíše řečnickou otázkou, která vyvolá souhlas posluchačů, protože odpověď je zřejmá.⁸⁷ Nicméně názor na toto téma není jednoznačný. A jednoznačný nebyl ani postoj Ježíšových současníků. Pokud se jedná o dospělé zvíře, je možné jej vytáhnout hned a porazit. Když jde o mládě, interpretace se liší (udělat totéž co s dospělým zvířetem nebo počkat až po sobotě).⁸⁸ Argumentace, kterou Ježíš předkládá, je střetem dvou příkázání – zachovávat sobotu a pomoci bližnímu, pokud jeho osel nebo býk upadne na cestě (Dt 22,4), i kdyby to byl osel toho, kdo tě nenávidí (Ex 23,5). Ježíš se dovolává toho, že pokud by to bylo jejich dítě, nečekali by, až skončí sobotní den, ale neváhali by a okamžitě by jej pospíchali zachránit. A pokud by se jednalo o jejich zvíře, neváhali by ho osvobodit. Ježíšova otázka ukazuje člověka s vodnatelností jako dítě, jehož život je v ohrožení, ale oni jsou lhostejní k jeho tíživé situaci.⁸⁹ Ježíš se obrací k zákoníkům a farizeům a dovolává se jejich soucitu a zároveň ospravedlňuje své jednání. Ti, kteří se neodmítnou v sobotu postarat o zvíře, které spadne do studny, by neměli upírat pomoc člověku v nouzi.⁹⁰ Láska k bližnímu, která se projevuje starostí a péčí o něj, nemá mít žádné hranice a tedy ani sobotu. Tím, že Ježíš uzdravuje v sobotu, koná své poslání.⁹¹

Toto srovnání dítěte a býka přišlo některým nepatřičné, dítě je přece mnohem důležitější než býk. Proto se v některých pozdějších opisech vyskytuje místo dítěte osel. V zákonických úvahách bývá navíc mnohdy spojován vůl a osel⁹², a text by také korespondoval s Lk 13,15. Na druhou stranu, text v uvedené variantě dítě nebo býk koresponduje s Dt 5,14, kde syn je jmenován jako první z členů rodiny a vůl je uveden jako první z hospodářských zvířat.⁹³

⁸⁶ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 548.

⁸⁷ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 568.

⁸⁸ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 242.

⁸⁹ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 568.

⁹⁰ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 746.

⁹¹ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 417-8.

⁹² L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 242.

⁹³ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 568.

3.2.6 *‘Na to mu nedovedli odpovědět.*

Nejprve spolustolovníci mlčeli. Teď nejsou schopni dát odpověď. Přesto je jejich mlčení v tomto případě překvapující, protože tito lidé by neváhali nesouhlasit.⁹⁴ Předpokládá se, že Ježíšova slova přivedla spolustolující k mlčení – a tedy i k souhlasu, že by - alespoň pro vlastní dítě nebo býka udělali přesně to, co Ježíš naznačil. Ale co pro člověka, který není příbuzný?⁹⁵ Poté co Ježíš odhalil jejich rozporuplnost, nejsou odpovědi schopni. Jejich mlčení v tomto případě je spíše znakem vychytralosti a pýchy a také znakem moci Ježíšových slov. Pokud by vznášeli námitky Ježíšově logice, museli by přiznat, že podle nich tento muž není hoden toho, aby byl zachráněn v den sobotní a aby kvůli němu byly porušeny sobotní předpisy.⁹⁶ V rámci celé epizody se Ježíši nedostalo žádné odpovědi na nic z toho, co konal. U Lukáše ticho mluví výrazněji než slova a ukazuje, že elity národa nejsou schopny dát odpověď a stojí odsouzeny. Lukáš tím vede své čtenáře k reflexi nad rozdílem, jakým způsobem reaguje Ježíš a jakým jeho oponenti. Zázrak se stává výtkou a voláním k pokání.⁹⁷

Stejně jako v Lk 13,17 i zde končí scéna neúspěchem oponentů – nenachytali Ježíše při přestoupení Zákona. Nikdo nemohl odporovat jeho argumentaci. Toto je důležité z několika důvodů. Mlčení spolustolovníků je znakem zápasu o Ježíšovo postavení uvnitř skupiny lidí významného postavení, ustanovuje Ježíše jako učitele s autoritou, který je schopen definovat chování přijatelné pro zachovávání soboty, a otvírá to Ježíši dveře k dalším poučením (Lk 14,7-24), jako učiteli s autoritou a tomu, který má moc.⁹⁸

3.3 Shrnutí

Ježíš Lukášova evangelia končí nářek nad Jeruzalémem a prorocké varování národu a vstupuje do domu jednoho z předních farizeů.⁹⁹ Vedla tato Ježíšova varování ke změně oficiálního pohledu na něj? Scéna v domě farizeje ukazuje, že ne. Nic se nezměnilo. Namísto

⁹⁴ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 570.

⁹⁵ J. A. FITZMYER, *The Gospel According to Luke (X-XXIV)*, AncB 28B, New York: Doubleday, 1985, s. 1042.

⁹⁶ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 570.

⁹⁷ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1258-9.

⁹⁸ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 548.

⁹⁹ J. A. FITZMYER, *The Gospel According to Luke (X-XXIV)*, AncB 28B, New York: Doubleday, 1985, s. 1038.

toho, aby volali požehnaný, který přichází, jej se svráštělým obočím sledují a snaží se zachytit nějaké usvědčující přestoupení Zákona, za který by jej mohli očerňovat. (11,53-54)¹⁰⁰

To, že se na scéně objevuje muž s vodnatelností, může zarazit, vzhledem k tomu, že pokud byla jeho oteklost očividná, byl by pokládán za nečistého (Lv 13,2). Když se Ježíš ptá znalců Zákona, tedy odborníků, tak ti mlčí. A Ježíš koná a člověka uzdravuje a dále reaguje otázkou na farizeje a znalce Zákona. Pokud jim tradice umožní pomoci zvířeti, proč ne člověku? Jejich odpověď mohla být v duchu akutnosti případu (člověk by mohl být uzdraven i později a nic by se nestalo) a je tedy důležitější ctít sobotu a uzdravovat v jiné dny (Lk 13,14). Dotázaní však neodpovídají a mlčí. Ježíš tedy téma uzavírá a navazuje učením a svým způsobem i přechází do protiútoků.¹⁰¹

Hlavním tématem Lk 14,1-24 je kritika farizejů. Národ stále neumí číst znamení doby správně (Lk 12,54-56). Opakování sobotních událostí a zázraků ukazuje, že navzdory tomu, co Ježíš říká a koná, se nic nemění a farizeové a znalci Zákona zůstávají skeptičtí, mají zatvrzelé srdce a nejsou ochotni odpovědět na opakované důkazy toho, že Bůh jedná skrze Ježíše.¹⁰²

Jedná se o poslední ze tří scén v domě farizeje (Lk 7,36-50; 11,37-54) a poslední uzdravení v sobotu. Ježíš znovu napadá farizeje a jejich egocentricky orientovaný výklad Zákona, jejich touhu po počtě, veřejném uznání, odmítání chudých a lidí na okraji společnosti. Ježíšovo uzdravování je naplněním toho co vzkazuje Herodovi: „Hle já vyháním demony a uzdravuji dnes i zítra, a třetího dne dojdou svého cíle.“ (Lk 13,32). Příběh o uzdravení je jedním z mála v této části věnované jinak spíše Ježíšovu učení. Ani Herodovy hrozby ani nepřátelský dozor farizeů nemohou Ježíše zastavit v jeho poslání uzdravovat a osvobozovat.¹⁰³

Čím se toto sobotní uzdravení liší od těch předchozích? Člověk s vodnatelností je zástupcem všech chudých, zmrzačených, chromých, slepých, kteří jsou později Ježíšem zmiňováni (Lk 14,13.21). Vodnatelnost však může metaforicky označovat také obžerství a chamtivost. Ježíšovo uzdravení tohoto člověka tak představuje výstižný úvod do problematiky bohatství a štědrosti, se kterou Ježíš jedná, a ke které vybízí v následujících verších. Tato pasáž evangelia je úzce spojena s kulturou konzumní společnosti, která hladoví a žízní po všech špatných věcech, které nakonec přispívají k nemocem těla i duše. Vzhledem k tomu, že nic

¹⁰⁰ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 566.

¹⁰¹ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 245.

¹⁰² D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1255.

¹⁰³ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 563.

opravdu nenasytí hlubokou prázdnotu uvnitř lidí, chtějí pořád víc. Chamtivost žene moderní společnost k honbě za týdny bez sobot, a k pohrdání darem odpočinku, který Bůh přináší lidstvu a světu. To, co Ježíš nabízí, je osobní hodnota každého jednotlivce a osvobození od smrtelných tužeb, které ničí život.¹⁰⁴

Proč je Ježíš farizejem pozvaný, nevíme. To, že Ježíš pozvání přijímá a účastní se hostiny v domě farizeje, ukazuje, že Ježíš chce získat srdce každého – „bohorovného“ farizeje stejně jako největšího hříšníka.¹⁰⁵

Příběh člověka s vodnatelností je odpovědí a navazuje na Lk 13,22-30, kde Pán zavře dveře (Lk 13,25) a lidé začnou volat „otevři nám“, „vždyť jsme s tebou jedli a pili“ (Lk 13,25-26). Lukáš nás nenechává na pochybách, a velmi jasně vykresluje, jak takové stolování s Kristem na této zemi vypadalo, co znamenalo, a že se tedy nejedná o pravé pokání. Odmítání uzdravení člověka s vodnatelností v sobotu není projevem úcty k Bohu, ale pýchy, pokrytectví a vlastních zájmů. Dodržování množství různých předpisů, které navíc ani Bůh sám osobně nikdy nežádal a neschválil, nezajišťuje vstup do Božího království. Takováto pravidla zkreslují Boží charakter. Bůh ve své lásce vždycky dává přednost péči o ubohého před čekáním. To je velmi jasně ukázáno na Golgotě. Hostina při vzkříšení je obrazem toho, kým je Bůh a vztahu k němu. Držení se svých zásluh a odmítání Božího učení je zároveň odmítnutím hostiny s Ním.¹⁰⁶ Po čem Bůh touží, nám to ukazuje skrze toho, kterého poslal. Touží po milosrdenství a slitování, které vychází vstříc potřebám druhých. Dokonce i v den odpočinku se milosrdenství nezastavuje.¹⁰⁷

4 Lk 14,7-14

⁷Přitom si všiml, jak si hosté vybírají přední místa. Řekl jim tedy toto poučení: ⁸„Až budeš od někoho pozván na svatební hostinu, nesedej si na přední místo. Mohl by být od něho pozván někdo vzácnější než ty, ⁹a ten, kdo pozval tebe i jeho, by přišel a řekl ti: 'Uvolni mu místo!' Tu bys musel s hanbou zaujmout poslední místo. ¹⁰Ale když budeš pozván, jdi si sednout na poslední místo, takže až přijde ten, který tě pozval, řekne ti: 'Příteli, pojď si sednout dopředu!' To ti bude

¹⁰⁴ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 564,570.

¹⁰⁵ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 565.

¹⁰⁶ D. W. GOODING, *Lukášovo evangelium: neboť Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, co zahynulo*, Praha: Návrst domů, 1994, s. 217-8.

¹⁰⁷ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1259.

ke cti u všech, kteří budou s tebou u stolu. ¹¹Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen.“

¹²Svému hostiteli pak řekl: „Když strojíš oběd nebo večeři, nezvi své přátele, ani bratry, ani příbuzné, ani bohaté sousedy, aby tě snad také nepozvali, a tak by se ti dostalo odměny. ¹³Ale když strojíš hostinu, pozvi žebráky a mrzáky, chromé a slepé. ¹⁴A budeš blahoslavený, protože oni ti to nemají čím odplatit. Dostaneš však odměnu při vzkříšení spravedlivých.“

4.1 Analýza textu

Jedná se o střední část většího celku rozhovorů při hostině (Lk 14,1-24). Děj se stále odehrává v sobotu, na hostině v domě farizeje. V tomto úryvku Ježíš nabízí dvě varování Lk 14,7-11 a Lk 14,12-14. První poučení je adresováno hostům pozvaným na hostinu a Ježíš je učí, jaká místa si vybírat, druhé poučení se týká hostitele a toho, jaké hosty na hostinu zvat. Obě varování jsou navzájem propojena nejen tématem, ale také strukturou, s jakou jsou verše v obou částech vystavěny. Obě varování začínají radou co nedělat, provázenou varováním, co by mohlo následovat. Následuje rada co naopak dělat, doplněná o důvody a následky, které toto rozhodnutí sebou přinese. Obě varování jsou zakončena eschatologickým poselstvím, které přesahuje situaci obyčejné hostiny.¹⁰⁸

Nebýt Lk 14,11 a 14,14, kde se ukazuje, co Bůh udělá při posledním soudu, mohlo by se zdát, že Ježíš vyzývá k obyčejné štedrosti a pokoře, co se týče etikety stolování.¹⁰⁹ Tyto dva verše však mění perspektivu a osvětlují celá varování. Je zde použit božský pasiv (passivum divinum), který naznačuje skryté Boží jednání.¹¹⁰ Ti, kdo se povyšují „budou poníženi“ (Bohem) a ti, kdo se poníží „budou povýšeni“ (Bohem) a ti, kteří přijmou na hostinu chudé a odvržené lidi budou odměněni (Bohem) při vzkříšení. Z Ježíšových slov je zřejmé, že Ježíšovy rady ohledně záležitostí světa budou mít důsledky na věčnosti. Raději než hledání vlastní prestiže a poct od ostatních by se člověk měl zaměřit na vyznamenávání těch, které vyznamenává Bůh. V tomto významu se jedná o podobenství.¹¹¹

Přijmeme-li, že Lk 14,1-6 tvoří pár s Lk 13,10-17, tak podobně také zde můžeme nalézt odpovídající paralely. Úryvek Lk 14,7-11 odpovídá přirovnání Božího království k hořčičnému

¹⁰⁸ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 748.

¹⁰⁹ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 574.

¹¹⁰ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 420.

¹¹¹ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 574.

zrnku v Lk 13,18-19 a úryvek Lk 14,12-14 o tom, koho zvat na hostinu má paralelu v přirovnání Božího království ke kvasu v Lk 13,20-21. Obě poučené hostům se tak stávají podobenstvím o životě Božího království. Jestli je to původní Ježíšův záměr, nebo to v podobenství obrací až Lukáš, není jasné. Na jednu stranu je patrná Lukášova dikce, na druhou stranu radikalita tohoto úryvku ukazuje na historického Ježíše.¹¹²

Lk 14,12-14 má ještě jednu paralelu ve vyprávění o velké hostině (Lk 14,15-24), kde poté co původní hosté odmítají přijít, jsou pozváni žebráci, mrzáci, chromí a slepí. Jedná se o stejné skupiny lidí, kterým má být prokazována pohostinnost, tak jak Ježíš uvádí v poučení (Lk 14,13). Obě varování jsou přítomny pouze u Lukáše. Výjimkou je verš Lk 14,11, který je v evangeliích přítomen na více místech (Lk 18,14; Mt 18,4; 23,12).¹¹³

4.2 Výklad textu

4.2.1 *7Přitom si všiml, jak si hosté vybírají přední místa. Řekl jim tedy toto poučení:*

Lukášův úvod jemně navazuje na předcházející úryvek o uzdravení.¹¹⁴ Děj se stále odehrává na hostině v domě farizeje.¹¹⁵ Ježíš pozoruje chování hostů a poukazuje na to, co o nich takové chování vypovídá. Uvedení do této části je svým způsobem úsměvné. V Lk 14,1 se dozvídáme, že si hosté na Ježíše dávali pozor, nyní naopak jsou oni těmi pozorovanými. Ježíš je svým jednáním přivedl k mlčení a teď sám odhaluje jejich nečestnost.¹¹⁶ Poté, co poučil hosty (tedy farizeje a zákoníky) o povinnosti mít slitování, nyní adresuje další problém – pýchu.¹¹⁷ Obrací se na hosty a reaguje na jejich téměř patologickou touhu zaujmout co nejlepší místo na hostině.¹¹⁸ Touha po povyšování a láska k předním místům v synagogách je jako slabost farizejů zmíněna v Lk 11,43 (paralelní text u Mt 23,6 uvádí i lásku k předním místům

¹¹² J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 748, 750.

¹¹³ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 748-750.

¹¹⁴ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 748.

¹¹⁵ J. A. FITZMYER, *The Gospel According to Luke (X-XXIV)*, AncB 28B, New York: Doubleday, 1985, s. 1043.

¹¹⁶ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 551.

¹¹⁷ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1262.

¹¹⁸ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 419.

na hostinách)¹¹⁹ a později kritizována i v Lk 20,46. Je však důležité zmínit, že láska k poctám je rozšířena všeobecně¹²⁰ a podle kulturních norem tehdejší doby byla normální.¹²¹

V některých překladech (např. ekumenickém) je uvedeno, že jim řekl podobenství. Jak je pak ale z textu zřejmé jedná se spíše o poučení nebo varování s hlubším poselstvím.¹²² Označení podobenství však může být pozváním dívat se dál než jen na moudré poučení, které Ježíš podává. V tomto světle je pak tato pasáž nejen o pokoře a vztahu k druhým lidem, ale ukazuje nám, jak přistupovat k Bohu a zve nás k pokoře před Ním. Postoj člověka k Bohu je totiž vždy pozorovatelný z jeho chování k druhým (př. 1 Jan 2,3-11). To je ostatně potvrzeno i v Lk 14,11.¹²³

Ježíš na této hostině svým chováním vystupuje jako pán domu, ne jako host. Lukáš nám tak dává zahlédnout vzkříšeného Krista, který poučuje svou komunitu křesťanů.¹²⁴

4.2.2 *8, „Až budeš od někoho pozván na svatební hostinu, nesedej si na přední místo. Mohl by být od něho pozván někdo vzácnější než ty,*

Ježíš sice mluví o svatební hostině, ale nezdá se, že by svou radu omezoval pouze na tuto událost. Také později v Lk 14,13 mluví o hostině nespecificky.¹²⁵ Hosté se chovají způsobem běžným pro tehdejší svatební hosty. Nejprve si sami vybírají místa a hostitel až pak využívá práva posadit hosty, kam chce on.¹²⁶ Právě proto je doporučeno nevybírat si přední místa. Co kdyby byl na hostinu pozván někdo, kdo je v očích hostitele váženější?¹²⁷ Ježíš se nestaví proti samotné hierarchizaci míst. Jeho slova jsou varováním před závistí a touhou vyniknout za každou cenu a zároveň ukazují, jaké mohou být důsledky.¹²⁸

¹¹⁹ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 243.

¹²⁰ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 748.

¹²¹ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 551.

¹²² L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 243.

¹²³ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1263.

¹²⁴ J. A. FITZMYER, *The Gospel According to Luke (X-XXIV)*, AncB 28B, New York: Doubleday, 1985, s. 1045.

¹²⁵ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 551.

¹²⁶ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 419.

¹²⁷ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1263.

¹²⁸ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 419.

4.2.3 *9a ten, kdo pozval tebe i jeho, by přišel a řekl ti: 'Uvolni mu místo!' Tu bys musel s hanbou zaujmout poslední místo.*

Ježíš popisuje nepříjemný zvrát, který může nastat, když se na hostině objeví někdo významnější. Hostitel tě pak požádá, aby sis přesedl na méně významné místo. Přede všemi hosty musíš vstát a přesunout se na místo na konci stolu, které na tebe zbylo. Ježíš říká, že je lépe nepřeceňovat svou důležitost, protože to může vést k veřejné hanbě.¹²⁹

Společná jídla byla lakmusovým papírkem sociálního statusu člověka a pocta a hanba často téměř otázkou života a smrti.¹³⁰ Zachránit si tvář bylo mnohdy důležitější než získat bohatství. Ponižení takto veřejně bylo pro mnohé nesnesitelné. Ježíš předpokládá, že lidé na hostině přirozeně usilují o uznání hostitele a děsí se veřejné výtky. Poté, co člověk ochutnal chuť slávy a najednou má uvolnit místo někomu významnějšímu, bude se cítit zahanben. A i když se bude snažit tvářit jinak, prozradí jej jeho bledá tvář (srov. Iz 29,22).

Ježíš se snaží povzbudit posluchače k reflexi skutečných otázek života a smrti s důsledky na věčnosti.¹³¹ Namyšlenost vede člověka k tomu, že si vybírá přednější místa, než odpovídají jeho skutečnému postavení a pak musí s hanbou odejít na místo určené pro nejposlednější ze všech, protože to jediné zbývá.¹³² Jestliže povyšování sebe sama může mít takto katastrofické následky v lidské společnosti, následky při posledním soudu budou o to horší.¹³³ Ježíš proto nabádá k prozíravosti a zdrženlivosti - ta totiž může člověka uchránit před ponižením.¹³⁴

4.2.4 *10Ale když budeš pozván, jdi si sednout na poslední místo, takže až přijde ten, který tě pozval, řekne ti: 'Příteli, pojď si sednout dopředu!' To ti bude ke cti u všech, kteří budou s tebou u stolu.*

Tento verš je nastaveným zrcadlem veršům 14,8-9 („uvolni mu místo“ je v kontrastu k „příteli, pojď si sednout dopředu“ a „hanba“ je v kontrastu se „ctí“).¹³⁵ Host, který si vybere poslední místo, není vybíravý, a má pokoru a úctu k druhým lidem. V případě, že bude povýšen,

¹²⁹ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1264.

¹³⁰ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 243.

¹³¹ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 576.

¹³² J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 749.

¹³³ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 576.

¹³⁴ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 419.

¹³⁵ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1264.

bude to milou poctou.¹³⁶ Ježíš nabádá dělat přesně toto - vybrat si poslední místo a ne první. Reakce hostitele tak může být zcela opačná, než v předchozích verších. Může hosta požádat, aby se přesunul na přednější místo a tak není pokořen, ale naopak poctěn a povýšen přede všemi lidmi.¹³⁷ Slova jsou ozvěnou Př 25,6-7 a Sir 3,17-20.¹³⁸ Hlavní myšlenkou tohoto textu není vybírat si poslední místo v touze po povýšení, ale cesta pokory. Je lepší, když druzí sami rozpoznají, kým jsi, než když jim sám řekneš jaké místo ti náleží.¹³⁹ Oslovení „příteli“ a pozvání na přední místo je vyjádřením rovnosti s hostitelem.¹⁴⁰

Ježíš se nesnaží předat zde všední moudro o tom, jak se vyhnout ponížení na hostině nebo jak se mazaně dostat na vyšší pozici. Celkově odsuzuje tuto touhu vychutnávat si obdiv ostatních, ale využívá tuto situaci k tomu, aby varoval a upozornil na Boží soud. Lidé hledají čest a slávu u lidí, ale zapomínají na soud Boží. A co hůř, Pán hostiny je v jejich středu a oni jej nerozpoznají, nepodřídí se jeho učení, ani nepodpoří jeho božské poslání.¹⁴¹

4.2.5 *11Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se ponižuje, bude povýšen.*

Tento výrok je obecnější a reflektuje všeobecnou moudrost i příklady Starého Zákona (Job 22,29, Př 3,35, Ez 21,31).¹⁴² Ukazuje, jak Bůh jedná s pokornými a pyšnými.¹⁴³ Až po tento verš by se mohlo zdát, že Ježíš se pohybuje v rámci pravidel helénistické kultury a pouze mění způsob, jakým dosáhnout vytouženého záměru. Zde se nám však zcela jasně otvírá nová perspektiva Ježíšova učení.¹⁴⁴ Ukazuje nám, že cesta pokory (která v helénistické kultuře není chápána jako ctnost) je ctností křesťanskou a reflektuje Spasitele jako pokorného (Flp 2,8)¹⁴⁵ a je tou nejlepší cestou ve vztazích mezi lidmi i ve vztahu k Bohu.¹⁴⁶ Použitý pasiv (passivum

¹³⁶ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 420.

¹³⁷ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1264.

¹³⁸ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 552.

¹³⁹ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1264.

¹⁴⁰ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 243.

¹⁴¹ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 576.

¹⁴² P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 420.

¹⁴³ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1265.

¹⁴⁴ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 551-2.

¹⁴⁵ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 243.

¹⁴⁶ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1265.

divinum) označuje skryté Boží jednání¹⁴⁷ a ukazuje, že Bůh je ten, kdo povyšuje, ne lidé (Ez 17,24).¹⁴⁸

Tím, že je výrok v budoucím čase, stává se také eschatologickým. Definitivní zvrát v Bohu a změna údělu, kterou působí Bůh je něco zcela jistého a provází nás celým dvojdílem Lk-Sk (Lk 1,52-53; 6,21.25; 10,15; 18,14¹⁴⁹ Sk 2,33; 5,31¹⁵⁰). Ten, který mění osud neplodné Alžběty, ten, který se sklání k Marii,¹⁵¹ ten také na konci pozemského putování povýší poníženého Božího Syna k sobě (Sk 2,22-36; 3,13-21).¹⁵² Tento Boží záměr je všeobecný a je radostnou zprávou chudým (Lk 4,18-19).¹⁵³

Tato rada je také nabídkou a radou komunitě prvních křesťanů, aby usilovali o pokoru,¹⁵⁴ zrcadlili tuto Boží ekonomii vztahů¹⁵⁵ a nelpěli na postavení a cti, přestože jde o přirozenou touhu každého člověka (např.: Řím 12,16; Jak 4,6.10; 1 Petr 5,5).¹⁵⁶

Ukazuje se, že jediná čest, kterou člověk potřebuje, přichází od Boha (imunního vůči našemu postavení ve společnosti) a je měřena podle neočekávaných měřítek.¹⁵⁷ Hostina je nejen metaforou pro vztahy tam, kde vládne Bůh, ale zároveň varováním před Božím soudem. Ti, kteří si nárokují místa cti, budou na své pravé místo posazeni Bohem a možná dokonce úplně vyloučeni z hostiny.¹⁵⁸

¹⁴⁷ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 420.

¹⁴⁸ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 576.

¹⁴⁹ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 420.

¹⁵⁰ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 243.

¹⁵¹ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 552.

¹⁵² P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 420.

¹⁵³ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 552.

¹⁵⁴ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 420.

¹⁵⁵ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 552.

¹⁵⁶ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 420.

¹⁵⁷ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 552.

¹⁵⁸ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 577.

4.2.6 *12Svému hostiteli pak řekl: „Když strojíš oběd nebo večeři, nezvi své přátele, ani bratry, ani příbuzné, ani bohaté sousedy, aby tě snad také nepozvali, a tak by se ti dostalo odměny.*

Židé se obvykle stravovali dvakrát denně, v sobotu bylo navíc jídlo po bohoslužbě v synagoze.¹⁵⁹ Ježíš se nyní obrací k hostiteli a jeho slova jsou voláním po změně.¹⁶⁰ Nezakazuje zvat rodinu, přátele a sousedy (viz Lk 15,3-7; 8,7; Sk 10,24), ale zakazuje pozývat jenom je. Je to podobné jako v Mt 5,47 o zdravení jen bratří a sester. Pohostinnost farizeů je zde vykreslena jako sobecká a hostitel není méně namyšlený než jeho hosté, ke kterým Ježíš mluvil před chvílí. Pozývá významné lidi, kteří mu to mohou nějakým způsobem oplatit. Pozváním se jedněm odvděčí, posílí loajalitu druhých tím, že mu budou ještě více dlužni a vytvoří nová spojení se třetími. Cílem je potkávat se s těmi, kteří mají vliv, moc a dobré konexe a to vše k prospěchu hostitele. Systém fungoval na vyvážené oboustrannosti. Člověk dostávající pozvánku od někoho významného byl ujištěn o své vlastní významnosti. A naopak, když někdo významný pozvání přijal, bylo to potvrzením významu hostitele.¹⁶¹ Hostina se tak stává vědomě či nevědomě obchodem. Toto chování bylo běžné a bylo společenskou normou.¹⁶² To, co je vnímáno jako společenská norma, je ale Ježíšem viděno jako vyloučení chudých. Proto Ježíš toto chování kritizuje a vybízí nezvat čtyři skupiny lidí, které jsou s hostitelem ve vzájemném rovnocenném vztahu. V následujícím verši bude jmenovaná zcela opačná čtveřice lidí z okraje společnosti.¹⁶³

Slova jsou adresována jednomu z předních farizeů a zároveň i prvotní komunitě křesťanů. Ta se totiž při slavení eucharistie také schází na hostině. Jsou varováním před tím, aby se hostina nestala obchodem – a to i nevědomým. K lásce, která nechce nic nazpět, vyzývá Ježíš už v Lk 6,32-35.¹⁶⁴

¹⁵⁹ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 420.

¹⁶⁰ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 243.

¹⁶¹ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 577.

¹⁶² P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 420-1.

¹⁶³ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 553.

¹⁶⁴ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 420.

4.2.7 ¹³Ale když strojíš hostinu, pozvi žebráky a mrzáky, chromé a slepé.

Tak jako v předchozím verši byly jmenovány čtyři skupiny lidí, které to mají hostiteli jak odplatit, nyní jsou jmenovány čtyři typy lidí, kteří tuto možnost nemají.¹⁶⁵ Žebráci, mrzáci, chromí a slepí se pak znovu objeví v Lk 14,21. Slepí, chromí a chudí jsou také uvedeni v Lk 7,22 jako svědectví Janovi o Ježíšově činnosti, jako o tom, který má přijít a který se dotýká životů právě těchto lidí. Chromí, slepí a zmrzačení byli vyloučeni z chrámové služby (Lev 21,17-23) a v kumránské komunitě byly tyto vady nejen překážkou účasti ve svaté válce na konci časů, ale i účasti na eschatologické hostině.¹⁶⁶

Pozornost je upřena na potřebné, kteří to nemají jak oplatit. Takováto pohostinnost nečeká nic nazpět a dělá radost Bohu. Výzva Ježíše pozývat potřebné je ozvěnou Dt 14,29, Tob 2,2¹⁶⁷ a rozléhá se celým evangeliem. Začíná Ježíšovým prvním kázáním, kdy jej Duch Páně poslal, aby přinesl chudým radostnou zvěst, vyhlásil zajatým propuštění, slepým navrácení zraku, a spoutané propustil na svobodu (Lk 4,18); pokračuje Ježíšovým blahoslavením chudých, hladových, plačících a vyloučených (Lk 6,20-22) objevuje se ve svědectví Janovi, kde slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluší slyší, mrtví vstávají a chudým se zvěstuje radostná zvěst (Lk 7,22). Chudí se objevují na každé stránce a vždy v důležité pozici buď první, nebo poslední.¹⁶⁸

Pokud má být hostina vyjádřením lásky, tak mají čestná místa zaujímat právě ti, kteří to nemají jak splatit. Tyto lidi v rámci rozhovorů při hostině znovu potkáme v Lk 14,21. Tím, že Kristův učedník pozve takovéto hosty na svatbu, vyjadřuje zájem o bližního a snahu ulehčit mu v jeho nouzi.¹⁶⁹ Tato spojitost nás vede k tomu, abychom pohostinnost při hostině realizovali na stejných základech, jako Bůh velkou eschatologickou hostinu, kterou svolává.¹⁷⁰ Prává pohostinnost nemá jiný motiv než dávání a opravdová láska nikdy není vypočítavá.¹⁷¹

¹⁶⁵ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 421.

¹⁶⁶ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 244.

¹⁶⁷ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1266.

¹⁶⁸ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 578.

¹⁶⁹ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 421.

¹⁷⁰ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 751.

¹⁷¹ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 421.

Ježíš zcela převrací typický sociální žebříček tehdejší doby a ukazuje chudé, zmrzačené, chromé a slepé - typické zástupce nejnižších vrstev - jako ty, kteří jsou započítáni mezi hosty blízké hostiteli a analogicky jako hosty blízké Bohu. Tím dochází ke zboření hranic a odstupu, který odděloval bohaté a chudé. Najednou jsou chudí vnímáni stejně jako členové širší rodiny.¹⁷² Mění to však dynamiku hostiny ještě v jednom směru. Tito lidé chromí, zmrzačení a slepí se nemohou přetahovat o přední místa, ale každý z nich potřebuje pomoc, aby se na místo dostal. Tato jakoby nenápadná Ježíšova rada je nečekaně revoluční. Ukazuje farizejské kategorie čistoty jako irelevantní a celkově odmítá sociální rozvrstvení. Je konkrétní aplikací požadavku v Lk 6,32-36 být milosrdný a nečekat nic nazpět. Ve světle Mariina chvalozpěvu v Lk 1,46-55 jsou bohatí pozváni k tomu, aby povýšili ty, kteří jsou poníženi a hladové aby nasýtili dobrými věcmi.¹⁷³

4.2.8 *14A budeš blahoslavený, protože oni ti to nemají čím odplatit. Dostaneš však odměnu při vzkříšení spravedlivých.*

Toto je Lukášovo třinácté blahoslavenství.¹⁷⁴ Ježíš vybízí k jednání a uvádí důvod, proč takto jednat. Budeš blahoslavený a dostaneš odměnu při vzkříšení spravedlivých - tedy na konci časů (srov. Lk 14,15; 13,28-29). Přestože názory Židů na vzkříšení se lišily,¹⁷⁵ víra ve vzkříšení byla přítomná (2 Mak 7,9). Farizeové ve vzkříšení věřili (Sk 23,6),¹⁷⁶ stejně jako v to, že Bůh bude při soudu odměňovat a trestat. Ježíšova slova by jim tedy měla znít věrohodně.¹⁷⁷

Jedná se o první zmínku o vzkříšení v Lukášově dvojdíle, život po životě je však obecně předpokládán (př. Sk 9,24; 10,14; 12,5; 13,28). Kromě Ježíšova vlastního vzkříšení, tohoto verše a sporu v Lk 20,27-40 nechává Lukáš rozeznít motiv vzkříšení v druhé části svého díla (Sk). Ježíš zde uvádí jen vzkříšení spravedlivých.¹⁷⁸ O vzkříšení spravedlivých i nespravedlivých píše Dn 12,2-3.¹⁷⁹ To, že je uvedeno jen vzkříšení spravedlivých neznamená, že ostatní vzkříšení nebudou. Jejich další život bude od Boha vzdálen a tedy jej ani nelze nazvat opravdovým

¹⁷² J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 553.

¹⁷³ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 578.

¹⁷⁴ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 244.

¹⁷⁵ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 421.

¹⁷⁶ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 244.

¹⁷⁷ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 579.

¹⁷⁸ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 751.

¹⁷⁹ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 244.

životem.¹⁸⁰ Vzkříšení nespravedlivých (Sk 24,15) je vynecháno také proto, protože se zde neučí o vzkříšení, ale o tom, jak se chovat, aby byl člověk při vzkříšení odměněn.¹⁸¹

To, že člověk pečuje o lidi na okraji společnosti, je zárukou odměny na konci časů. Poselství tohoto Ježíšova učení je stejné jako v Lk 6,32-35.¹⁸² Bůh tuto péči o chudé oceňuje. Ježíš slibuje, že požehnání přijde. I když potřební nemohou odplatit, Bůh může. A také to při vzkříšení udělá (pasiv naznačuje, že vykonavatelem je Bůh). Neschopnost pozvaných jakkoli se hostiteli odplatit je zřejmá a ukazuje nám, co odlišuje prospěchářskou pohostinnost od štědrosti. Lidská štědrost napodobuje štědrost Boha (Lk 6,32-36).¹⁸³ Farizeové mají být milosrdní jako Otec (Lk 6,36) a pak dojdou odměny u Boha. Tento kontrast zaběhnutých zvyků a mentality Božího království je přechodem k následujícím veršům.¹⁸⁴

Toto blahoslavenství je jemnější verzí neúprosného varování v příběhu bohatého muže a Lazara (Lk 16,19-30). Bohatý muž si žil v přepychu, a přehlížel Lazara, který umíral hladem u jeho bran. Lazar, který se nemohl živit ani zbytky, které padaly ze stolu boháče, byl anděly přenesen na čestné místo vedle Abraháma - byl čestným hostem na nebeské hostině. Boháč naproti tomu skončil v mukách. Aby se člověk vyvaroval takovému osudu, je vyzván k péči o chudé a jejich přijetí ke stolu.¹⁸⁵

4.3 Shrnutí

V tomto úryvku vidíme Ježíše, který dává poučení, jak by měl žít Boží lid a tím zároveň ukazuje, co to znamená Krista následovat. Je zde zdůrazněn kontrast mezi Ježíšovým učením a postoji židovských vůdčích osobností. Dvě charakteristiky je odlišují obzvláště: pokora a otevřenost ke všem. Ježíš si všímá touhy jeho spolustolovníků vybírat si přední místa a vybízí je k tomu to nedělat. Může se objevit někdo významnější a člověk pak musí s hanbou zaujmout poslední místo. Je lepší být pokorný a nechat uznání na ostatních. Podobně varuje Ježíš před tendencí zvat jen sobě rovné a sobě blízké hosty, kteří to mají jak odplatit. Přestože to jde zcela proti tehdejšímu kulturním a společenským normám, Ježíš vybízí, aby byly zbořeny hranice oddělující jednotlivé vrstvy lidí. Vyzývá k pozvání hostů, kteří to nemají jak odplatit. Tato

¹⁸⁰ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 421.

¹⁸¹ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 579.

¹⁸² L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 244.

¹⁸³ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 751.

¹⁸⁴ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 246.

¹⁸⁵ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 579.

odměna bude hostiteli odplacena samotným Bohem při vzkříšení.¹⁸⁶ Přestože jsou v úryvku zmiňováni farizeové a znalci Zákona, lidská touha po poctě a uznání druhých stejně jako reciprocita vztahů se nevyhýbá žádnému člověku a je lidské přirozenosti vlastní. Že se tento problém zabydlel i v prvotních církevních obcích je zřejmé z Pavlových listů a jeho slov (např.: Flp 2,3; Řím 12,16; 1Kor 11,17-34).¹⁸⁷

Ježíš učí dívat se ven a ne do sebe. Neoceňovat sám sebe, ale nechat druhé, ať mě ocení; neptat se co mohu udělat, aby mi druzí odplatili, ale co mohu udělat, aby byly naplněny potřeby druhých lidí. Pokora a otevřenost všem jsou dva velké pilíře Ježíšovy etiky. Pro Ježíšovy učedníky není toto učení nabídkou, ale jedinou možnou odpovědí na Ježíšovo volání následovat jej. Církev se nemá starat o čestná místa, ale má uvolňovat místa těm, kteří si nemají kam sednout a dokonce těm, kteří si myslí, že pro ně žádné místo není.¹⁸⁸

Ježíšovy rady jsou také podobenstvím. Chování, ke kterému nabádá v mezilidských vztazích, platí také ve vztahu k Bohu. Přicházet před Boha s pokorou a s vědomím vlastní ubohosti a nechat na Bohu samotném, aby nás povýšil. Toto vědomí, kým jsme v Bohu, pak umožňuje nehledat pocty a ocenění u lidí. Bůh jako štědrý hostitel pozývá všechny, dokonce i ty nejposlednější a nejméně očekávané hosty¹⁸⁹ a hostí je tím, co nikdy nejsme schopni splatit - darem svého života na kříži.¹⁹⁰

5 Lk 14,15-24

¹⁵Když to uslyšel jeden z hostů, řekl mu: „Blahoslavený, kdo se zúčastní hostiny v Božím království.“ ¹⁶On mu řekl: „Jeden člověk chystal velkou hostinu a pozval mnoho (hostů). ¹⁷Když byl čas k hostině, poslal svého služebníka, aby vyřídil pozvaným: 'Pojďte, už je připraveno!' ¹⁸A najednou se začali všichni vymlouvat. První mu vzkázal: 'Koupil jsem pole, a musím se na ně jít podívat, prosím tě, omluv mě.' ¹⁹Druhý řekl: 'Koupil jsem pět párů býků, a jdu je vyzkoušet. Prosím tě, omluv mě.' ²⁰A jiný vzkázal: 'Oženil jsem se, a proto nemohu přijít.' ²¹Služebník se vrátil a oznámil to svému pánovi. Pána domu to rozhněvalo. Řekl služebníkovi: 'Jdi rychle na náměstí a do ulic města a přiveď sem žebráky a mrzáky, slepé a chromé!' ²²Služebník pak

¹⁸⁶ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1267.

¹⁸⁷ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 580.

¹⁸⁸ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1267.

¹⁸⁹ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 751.

¹⁹⁰ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 581.

hlásil: 'Pane, stalo se, cos nařídil, a ještě je místo'. ²³A Pán řekl služebníkovi: 'Jdi ven na cesty a k plotům a přinut' lidi, ať přijdou, aby se můj dům naplnil. ²⁴Ale to vám říkám: Žádný z těch pozvaných neokusí z mé hostiny!'"

5.1 Analýza textu

Podobenství o hostině má paralelu v úryvku podobenství o svatební hostině v Matoušově evangeliu (Mt 22,1-14). Pro přehlednost uvádím oba úryvky:

Lk 14,15-24	Mt 22,1-14
<p>¹⁵Když to uslyšel jeden z hostů, řekl mu: „Blahoslavený, kdo se zúčastní hostiny v Božím království.“</p> <p>¹⁶On mu řekl: „Jeden člověk chystal velkou hostinu a pozval mnoho (hostů).</p> <p>¹⁷Když byl čas k hostině, poslal svého služebníka, aby vyřídil pozvaným: 'Pojďte, už je připraveno!' ¹⁸A najednou se začali všichni vymlouvat. První mu vzkázal: 'Koupil jsem pole, a musím se na ně jít podívat, prosím tě, omluv mě.' ¹⁹Druhý řekl: 'Koupil jsem pět párů býků, a jdu je vyzkoušet. Prosím tě, omluv mě.' ²⁰A jiný vzkázal: 'Oženil jsem se, a proto nemohu přijít.' ²¹Služebník se vrátil a oznámil to svému pánovi.</p> <p>Pána domu to rozhněvalo.</p> <p>Řekl služebníkovi: 'Jdi rychle na náměstí a do ulic města a přiveď sem žebráky</p>	<p>¹Ježíš k nim znovu mluvil v podobenstvích:</p> <p>²„Nebeské království je podobné králi, který vystrojil svému synovi svatbu.</p> <p>³Poslal služebníky, aby svolali hosty na svatbu, ale ti nechtěli přijít. ⁴Poslal znovu jiné služebníky se vzkazem: ‚Řekněte pozvaným: Hostinu jsem přichystal, moji býci a krmný dobytek jsou poraženi, všechno je připraveno, pojdte na svatbu!‘ ⁵Ale oni nedbali a odešli, jeden na své pole, jiný za svým obchodem.</p> <p>⁶Ostatní pochytili jeho služebníky, ztýrali je a zabili.</p> <p>⁷Krále to rozhněvalo. Poslal svá vojska, vrahy zahubil a jejich město vypálil.</p> <p>⁸Potom řekl svým služebníkům: ‚Svatební hostina je sice připravena, ale pozvaní jí</p>

<p><i>a mrzáky, slepé a chromé!’²²Služebník pak hlásil: ‘Pane, stalo se, cos nařídil, a ještě je místo’.²³A Pán řekl služebníkovi: ‘Jdi ven na cesty a k plotům a přinut’ lidi, at’ přijdou, aby se můj dům naplnil.</i></p> <p><i>²⁴Ale to vám říkám: Žádný z těch pozvaných neokusí z mé hostiny!’“</i></p>	<p><i>nebyli hodni.⁹Jděte proto na rozcestí a pozvěte na svatbu, koho najdete.’ Služebníci vyšli na cesty a shromáždili všechny, které našli, zlé i dobré, takže svatební síň byla plná hostí.</i></p> <p><i>¹¹Když vstoupil král podívat se na hosty, uviděl tam člověka, který neměl na sobě svatební šaty.¹²Řekl mu: ‘Příteli, jak jsi sem přišel bez svatebních šatů?’ On se nezmohl na slovo.¹³Tu řekl král sloužícím: ‘Svažte mu ruce i nohy a vyhod’te ho ven do temnot. Tam bude pláč a skřípění zubů.’¹⁴Mnoho je totiž povolanych, ale málo vyvolených.</i></p>
--	---

Podobenství o hostině je poslední scénou probíhající v domě jednoho z předních farizeů (Lk 14,1). Lukáš podtrhuje svým strukturováním paralelismus tohoto úryvku s Lk 13,22-30 a ukazuje ještě jiný rozměr eschatologické hostiny. V obou případech dochází ke zvratu a ukazuje se, kdo nakonec navzdory očekáváním bude na hostině přítomen a kdo nebude. V obou případech také Ježíš zpochybňuje sebevědomí a sebedůvěru těch, kteří automaticky předpokládají, že budou na eschatologické hostině přítomni.¹⁹¹ Potvrzuje, že Abrahám, Izák, Jákob a všichni proroci budou na hostině v Božím království spolu s lidmi od východu, západu, severu a jihu zatímco ti, kteří očekávali, že budou součástí této hostiny, jsou vyhnáni ven, kde bude pláč a skřípění zubů. Zvratem v tomto příběhu je to, že hosté, kteří se na hostině nacházejí, nejsou těmi, kteří byli původně pozváni (elita národa), ale chudí a vyvrženci. Podobenství je zároveň kritikou společenského systému, kde hostiny slouží k obchodování s postavením a utvrzování se v něm a k současnému přehlížení chudých. Je také varováním křesťanským čtenářům, kterým se může stát, že si budou muset vybrat mezi společenskými výhodami a voláním následovat Krista.¹⁹²

¹⁹¹ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 753.

¹⁹² D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 582.

Podobenství je ohraničeno dvěma výroky o účasti na hostině (Lk 14,15.24). Začíná zbožným vyjádřením jednoho z hostů o tom, že blahoslavení jsou ti, kdo se budou účastnit hostiny v Božím království a končí prohlášením, že ne každý bude na této hostině v Božím království přítomen.

Podobenství je podobné Matoušovu podobenství o svatební hostině (Mt 22,1-14) ale s výraznými rozdíly. Lukášovo vyprávění je o jistém muži, který uspořádal velkou hostinu. Matoušovo podobenství je o králi, který pořádal svatební hostinu pro svého syna (Mt 22,2). V obou případech se jedná o tři pozvání. Matoušovo pozvání je dvakrát směřováno původně pozvaným a potřetí nepozvaným, Lukáš zve napoprvé pozvané a podruhé a potřetí nepozvané. U Lukáše je vyslán jediný služebník, aby shromáždil pozvané hosty, ten jde, ale setká se s nápirem výmluv, z nichž tři příklady evangelista uvádí (Lk 14,18-20). U Matouše král vysílá služebníky, aby svolali pozvané, ale oni nechtějí přijít (Mt 22,3). Posílá své služebníky podruhé, ale pozvaní si jdou za svými zájmy a služebníky ztýrají a zabijí (Mt 22,5-6).

Oba hostitelé se hněvají, protože se k nim hosté nechovají s respektem (Mt 22,7; Lk 14,21). U Matouše král posílá vojska, aby vrahy zahubil a jejich město vypálil, i když se jedná o součást jeho vlastního království (Mt 22,7). Pak vysílá své služebníky na rozcestí, aby na hostinu pozvali, koho najdou (Mt 22,8-9).

U Lukáše nahněvaný pán domu posílá služebníka do města a poté za hranice města, aby pozval hosty - žebráky a mrzáky, slepé a chromé (Lk 14,21). Jeho cílem je naplnit dům hosty (Lk 14,23). Trestem pro ty, kteří odmítli přijít je to, že neokusí z hostiny (Lk 14,24). V Matoušově podobenství Ježíš poznamenává, že na hostině jsou přítomni dobří i zlí (Mt 22,10). Příběh je zakončen příchodem krále na hostinu. Když vidí člověka, který když vidí člověka bez svatebních šatů, nechá jej svázat a vyhodit do temnot, kde bude pláč a skřípění zubů (Mt 22,11-14). Srovnání ukazuje, že Lukášova verze klade důraz spíše na důvody výmluv a společenské postavení hostů - zejména těch, kteří nahradili ty původní. Obě vyprávění symbolizují téma hostiny na konci časů a Boží soud.¹⁹³

Přestože se jedná o paralelní texty, rozdíly jsou zřejmé a je otázkou jestli oba čerpali ze stejné verze podobenství. Mohlo by se zdát, že Lukáš rozšiřuje obecnější Matoušovy poznámky anebo naopak, že Matouš neviděl důvod, proč by měl služebník vycházet k pozvání

¹⁹³ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 584.

dalších hostů dvakrát a sloučil je do jednoho.¹⁹⁴ Diskuze se točí zejména kolem toho, která z obou verzí je původnější a kdo pozměnil scénu. Je ale možné, že v tradici byly přítomny různé příběhy na stejné téma. A každý z autorů evangelia zaznamenává odlišnou tradici.¹⁹⁵

Scéna, kterou popisuje Lukáš v Lk 14,15, může být Lukášovým dílem. Je pravděpodobnější, že původní seznam nově pozvaných hostů najdeme zde v Lk 14,21 a odtud byl přenesen do Lk 14,13.

Největší útok na samotnou historicitu podobenství je ten, že historický Ježíš se k chudým přece neobrací proto, že byl odmítnut bohatými a významnými lidmi. Jeho motivem je láska k hříšníkům a celníkům. Toto je přesvědčivý argument pro jakékoliv chronologické čtení tohoto podobenství. Ale chronologie patří spíše příběhu než poselství vyprávění. Hněv pána domu proti těm, kdo odmítli přijít je dostatečně reálný a skutečný. Ve spojení s pozváním chudých je to však jen literární prostředek. Za normálních okolností by hostitel chudé nezval, navzdory Ježíšovým doporučením v Lk 14,12-14. Chronologicky přednostní pozvání může být chápáno ve smyslu přednostního pozvání těch, kteří sami sebe považují za vybrané.¹⁹⁶

5.2 Výklad textu

5.2.1 *15Když to uslyšel jeden z hostů, řekl mu: „Blahoslavený, kdo se zúčastní hostiny v Božím království.“*

Úvodní verš je navázáním na to, co Ježíš vyjadřuje v Lk 14,14 a je přechodem k obrazu hostiny v Božím království.¹⁹⁷ Je pravděpodobné, že host, který promlouvá, slyšel Ježíšova slova v Lk 13,28-29, o těch, kteří přijdou ze všech světových stran a zaujmou místa v Božím království s Abrahámem, Izákem, Jákobem a všemi proroky.¹⁹⁸ Téma hostiny a zmínka o vzkříšení jej tak vede k zamyšlení nad největší hostinou ze všech - eschatologickým společenstvím, které bude v budoucnu v Božím království (Iz 25,6).¹⁹⁹ Použití k opisu eschatologických událostí obraz hostiny není neobvyklé (Iz 25,6; Zj 19,9; Lk 13,29).²⁰⁰ Je také možné, že host chtěl změnit téma z nepříjemné diskuze o žebrácích a mrzácích, chromých a slepých (14,13-14) anebo zabránit

¹⁹⁴ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 754.

¹⁹⁵ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1269-70.

¹⁹⁶ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 754.

¹⁹⁷ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 755.

¹⁹⁸ J. A. FITZMYER, *The Gospel According to Luke (X-XXIV)*, AncB 28B, New York: Doubleday, 1985, s. 1049.

¹⁹⁹ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1271.

²⁰⁰ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 423.

dalšímu nepříjemnému konfliktu.²⁰¹ Slova hosta jsou ale i nevyřčeným sdělením přesvědčení, že farizeové patří mezi ty, kteří budou na hostině přítomni. To vede Ježíše k vysvětlení, kdo bude přítomen na hostině, která je ve skutečnosti blíže, než si hosté myslí.²⁰²

Slovo "blahoslavený" nás vrací zpět k Lk 14,14 a určitým způsobem je i odpovědí. Ježíš mluví o hostině jako o odměně pro ty, kdo otevírají náruč pro nejposlednější z lidí.²⁰³ Blahoslavenství zaměřuje pozornost na identifikaci těch, kdo budou účastni na hostině na konci časů. Neměli bychom přehlédnout, že kdekoli je blahoslavenství vysloveno někým z přihlížejících, obsahuje v sobě i chybné vnímání zbožnosti (Lk 11,27-28). Dá se tedy předpokládat, že chybná perspektiva bude obsažena i zde. V tomto případě by to byl nevyřčený předpoklad, že mluvící host a jeho spolustolovníci jsou ti, kteří samozřejmě patří mezi blahoslavené, kteří budou jíst chléb v království. Ježíš však ukazuje, že existují jiné hodnoty, které souvisí s tím, kdo je pozván ke stolu a zárukou není, že je člověk potomek Abrahámův (a tedy vznešeného původu).²⁰⁴ V perspektivě Lukášova Ježíše není hostina Božího království výlučně záležitostí budoucnosti, jak by se mohlo zdát. Skrze Ježíšovo poslání Bůh říká: Pojd'te, už je připraveno. A stolování s Ježíšem tak předjímá tuto eschatologickou hostinu.²⁰⁵

Zdá se, že farizeové, kteří se shromáždili kolem stolu, nejsou schopni udělat nic správně. Dokonce i zbožné fráze Ježíš obrací proti nim a využívá tohoto momentu, aby je poučil. Ale jsou farizeové poučitelní? Království Boží není zbožnou řečí o budoucí naději, ale vyžaduje jednat tady a teď tváří v tvář skutečnost, že v Ježíši proniká království do tohoto světa (Lk 16,16; 17,20-21), zejména v péči o chudé. Ježíš nastiňuje identitu těch, kteří budou vzkříšeni a budou se účastnit hostiny v Božím království. Je to také otázka Ježíšovým spolustolovníkům. Budou ctít a uznávat Ježíše jako toho, skrze něhož přichází království, přijmou jeho pozvání a budou přítomni u jeho stolu v království Božím (Lk 22,30) nebo ztratí toto požehnání, protože dají přednost svému obchodu, své posedlosti rodinou a svému pohrdáním hostitelem a ostatními hosty, kteří budou s Ježíšem u stolu přítomni?²⁰⁶

²⁰¹ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 585.

²⁰² D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1272.

²⁰³ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 247.

²⁰⁴ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 558.

²⁰⁵ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 755.

²⁰⁶ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 585.

5.2.2 *16On mu řekl: „Jeden člověk chystal velkou hostinu a pozval mnoho (hostů).*

Ježíš odpovídá příběhem - jestli je fiktivní nebo skutečný není řečeno.²⁰⁷ V paralelním vyprávění Mt 22,1-14 se mluví o svatební hostině pro králova syna. Lukáš nespécifikuje, o jakého muže se jedná (podobně v Lk 10,30; 15,11). Víme jen, že chystá velkou hostinu pro mnoho lidí. Dá se tedy předpokládat, že se jednalo o zámožného muže²⁰⁸ a jeho hosty byly významné osobnosti (což je posléze potvrzeno i jejich výmluvami).²⁰⁹

Ježíšův příběh vychází ze situace a prostředí, které jeho posluchači důvěrně znají. Hostitel potřeboval čas na přípravu a také vědět, kolik lidí přijde a podle toho nachystat dostatečné množství jídla.²¹⁰ Podobně i hosté potřebovali čas, aby se mohli připravit. S tím souvisela i potřeba zjistit, kteří jiní hosté budou na hostině přítomni a jestli je společnost vhodná na to, aby se hostiny zúčastnili. Znovu je zde ukázána důležitost stolování jako místa, kde se postavení člověka veřejně projevovalo a utvrzovalo.²¹¹

Podobenství zobrazuje také pozvání Izraele – v čele s jeho vůdčími osobnostmi – k hostině.²¹²

5.2.3 *17Když byl čas k hostině, poslal svého služebníka, aby vyřídil pozvaným: 'Pojďte, už je připraveno!'*

Bylo zvykem, že pozvání na hostinu bylo nabídnuto a přijato několik dní předem. Ve stanovený den, když už bylo vše připraveno, byl poslán služebník, aby pozvané hosty svolal na hostinu.²¹³ Host, který pozvání přijal, byl ctí vázán k tomu, že se dostaví, až bude informován, že je hostina připravena. Odmítnout jednou přijaté pozvání značí nedostatek slušnosti.²¹⁴ U Lukáše posílá muž jednoho služebníka, který hosty informuje a vybízí, aby přišli (srov. Est 6,14).²¹⁵ U Matouše je posláno mnoho služebníků. Je možné vnímat Lukášova

²⁰⁷ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 558.

²⁰⁸ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 423-4.

²⁰⁹ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 585.

²¹⁰ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 586.

²¹¹ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 559.

²¹² D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1272.

²¹³ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 755.

²¹⁴ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 586.

²¹⁵ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 424.

služebníka jako samotného Krista, který zve na hostinu, kdežto u Matouše představují služebníci proroky. Otázkou také je, kdo je hostitelem. Pokud je hostitelem Bůh, pak služebním je Kristus a apoštolové, pokud je hostitelem Kristus, pak jsou služebníky učedníci. V tomto vyprávění se zdá pravděpodobné, že hostitelem je Bůh, jako ten, kdo je zodpovědný za plán spásy.²¹⁶

Je důležité zdůraznit, že dosud vše probíhá podle plánu a tak jak bylo v tehdejší době běžné. Není nám dán žádný náznak toho, jak katastrofálně se vyvinou události, které Ježíš popisuje.²¹⁷ Důraz je kladen na to, že hostina je připravena. Pozvaní hosté se nemohou jednoduše ukázat, kdy se jim to hodí. Přípravy jsou u konce. Teď je čas se rozhodnout.²¹⁸ Toto podobenství se neupírá někam k daleké (nebo blízké) eschatologické budoucnosti, ale k aktuálnímu Ježíšovu poslání (a k aktuální realitě prvotní církve a jejího poslání). Teď je ten čas přijmout pozvánku a přijít na hostinu Mesiáše.²¹⁹

5.2.4 *18A najednou se začali všichni vymlouvat. První mu vzkázal: 'Koupil jsem pole, a musím se na ně jít podívat, prosím tě, omluv mě.'*

Předpokládaný sled událostí se najednou prapodivně mění. Poté, co je vše připraveno, všichni do jednoho odmítají přijít.²²⁰ Mnoho lidí bylo pozváno a Ježíš uvádí jen pár příkladů odmítnutí, podobně jako v podobenství o hřivnách, kde je deset služebníků, ale jen tři jsou jmenováni blíže (Lk 19,16-21). Je podezřelou souhrou náhod, že každý z pozvaných má na poslední chvíli nečekaný důvod, proč nemůže přijít.²²¹ Jednají každý za sebe, ale zároveň jako jeden.²²² Služebník byl poslán třikrát a jsou uvedeny tři příklady výmluv. V paralelním textu u Matouše (Mt 22,3-4) je nejdřív zamítnutí, následované ignorací, týráním a vraždou služebníků.

Pozvaní jsou tak zabráněni do svých světských zájmů, že odmítají Boží království. Vidíme tři různé výmluvy, které nám vykreslují celkový obraz. Výmluvy se stupňují co do hodnoty a ukazují, čemu dává člověk přednost před Božím královstvím: majetek, práce, rodina. Stupňuje se i způsob odmítnutí. První člověk se "musí" jít podívat na pole, druhý "jde" vyzkoušet pět párů

²¹⁶ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1273.

²¹⁷ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 559.

²¹⁸ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 586.

²¹⁹ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 755.

²²⁰ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 755.

²²¹ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 586.

²²² D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1273.

býků a třetí se už ani nenamáhá omlouvat a jen říká, že se oženil. I ty nejdůležitější lidské hodnoty blednou před hodnotou Božího království. Pozvaní to neuznali.²²³ Připomíná to Ježíšův pláč nad Jeruzalémem (Lk 13,34), kdy chtěl shromáždit jeho děti jako kvočna svoje kuřátka pod křídla, ale oni nechtěli.²²⁴

Odmítnout jednou potvrzené pozvání je velkou urážkou. Množství náhlých výmluv vyvolává několik otázek. Jsou důvody skutečné a hostitel by je měl pochopit nebo jsou očividně chabé a výsměchem hostiteli? Je nepravděpodobné, že by všichni pozvaní najednou z ničeho nic měli pádné důvody pro neúčast na hostině. Zavání to spiknutím pozvaných proti hostiteli a snahou jej ztrapnit. Toto náhlé odmítnutí může také naznačovat, že hostitel již není společensky přijatelný pro vrstvu společnosti, kterou na hostinu pozval. Toto by přímo i nepřímo ponížilo hostitele. Zůstává však nejasné, co je náhle na hostiteli nebo jeho hostině tak špatné, že vede k odmítnutí již potvrzeného pozvání.²²⁵

„Mnoho“ bylo pozváno a „všichni“ se vylouvali. Hosté, kterým Ježíš adresuje toto vyprávění, jsou znalí tohoto prostředí a umí jej číst. Jsou si velmi dobře vědomi šoku, který způsobí odmítnutí významného hostitele, stejně jako jsou si vědomi možného vypočítavého chování pozvaných, kteří schválně odmítli pozvání až těsně před hostinou, aby hostitele zahanbili.²²⁶ Pro Lukášův svět je typické, že přehlížení jsou chudí, nemocní, nečistí atd. Přestože tomu tak nemusí být vždy, Lk 19,1-10 naznačuje (celník Zacheus), že bohatý člověk určitého postavení může být zavrhnut svou vlastní komunitou. Podobně v tomto případě, by se elity společnosti uzavřely vůči hostiteli a veřejně jej zostudily. Odmítnutí přijít na hostinu by bylo součástí společenské strategie, která bude mít vliv na hanobení hostitele.²²⁷

Někteří komentátoři se v uvedených důvodech snaží najít paralelu k Dt 20,5-8, kde jsou uvedeny důvody pro neúčast ve svaté válce.²²⁸ Nezdá se ale pravděpodobné, že by existovala spojitost mezi zproštěním od bitvy a důvody které hosté uvádí.²²⁹ Pokud je tato narážka přítomna, pak jako ironie a vtíp na úkor těch, kdo se takto vylouvali. V kontextu Deuteronomia

²²³ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 424.

²²⁴ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 586.

²²⁵ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 586-7.

²²⁶ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 560.

²²⁷ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 559.

²²⁸ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 250.

²²⁹ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 756.

jsou lidé omluveni z bitvy, protože jim hrozí smrt a tedy i možnost, že nikdy nebudou mít šanci těšit se z domu, vinice nebo manželství. Nabídnutá hostina není válkou a není život ohrožující a v tomto kontextu ukazuje výmluvy jako zcela triviální.²³⁰

U všech výmluv je zřejmé osobní zaujetí spíš než objektivní priorita. Osobní priority a nezdravé ponoření se do svých majetků a rodinných vztahů je v posledku to, před čím Ježíš varuje.²³¹ Vzhledem k tomu, že příběh je obrazem eschatologické hostiny, je ukázáno, že jsou záležitosti a starosti, které stojí v cestě rozhodnutí se pro Ježíše a sdílení naděje budoucího království.²³² V tomto světle je ukázáno také bezcitné pohrdání hostitelem a jeho odmítnutí těmi, kteří jsou zváni.²³³

Prioritou prvního muže je pole. Proč ho musí vidět, když už jej vlastní není jasné.²³⁴ Prohlídka pole obvykle probíhá mnohem dřív než jeho koupě. Pokud je hostina pořádána k večeru, je navíc pravděpodobné, že bude na prohlídku málo světla. Je ale možné, že tato výmluva je příkladem člověka, který je zcela pohlcen obchodními záležitostmi. Je jako ti, kteří za dnů Lota jedli a pili, kupovali a prodávali, sázeli a stavěli v den, kdy Lot vyšel ze Sodomy, z nebe spadl oheň a síra a zahubilo to všechny (Lk 17,28-30).²³⁵ Žádá o omluvu, aby se mohl jít podívat na svůj majetek. Ve skutečnosti právě tento chybný úsudek vyhodnotit jiné věci jako důležitější než Ježíšovo poslání (a pozvání), způsobí tragédii toho, že člověk nakonec zmešká slavnost.²³⁶

5.2.5 ¹⁹Druhý řekl: 'Koupil jsem pět párů býků, a jdu je vyzkoušet. Prosím tě, omluv mě.'

Pět párů býků je velké jmění,²³⁷ které zároveň naznačuje, že tento člověk má více půdy, než běžný farmář. Je otázkou, proč je jde vyzkoušet právě teď. To je nevyzkoušel, než je koupil? A pokud už za ně zaplatil, s jejich vyzkoušením nespěchá a může počkat do zítřka.²³⁸ Je očividné, že tento člověk by býky mohl vyzkoušet kdykoli, ale udělá to hned a tak dává

²³⁰ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 559.

²³¹ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 756.

²³² D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1273.

²³³ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 588.

²³⁴ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1273.

²³⁵ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 588.

²³⁶ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1274.

²³⁷ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 247.

²³⁸ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 588.

přednost svému podnikání. Při prvním pozvání měl možnost odmítnout účast na hostině, ale zde se jedná o odmítnutí poté, co svou účast potvrdil a řekl ano. A stejně jako první muž žádá o zproštění svých závazků.²³⁹ Tento důvod v Dt 20,5-7 chybí.²⁴⁰ Absurdita výmluvy odpovídá neuvěřitelnému množství času a energie, které lidé věnují bezvýznamným a riskantním podnikům, které je nakonec přivádí k odmítnutí Božího pozvání.²⁴¹ Tato i předchozí výmluva jsou výmluvami bohatých lidí tehdejší společnosti.²⁴²

5.2.6 ²⁰A jiný vzkázal: 'Oženil jsem se, a proto nemohu přijít.'

Série „první, druhý a jiný řekl“ napovídá, že jde jen o příklady výmluv každého z „mnoha“ (Lk 14,16) pozvaných.²⁴³ Třetí výmluva je krátká a spíš odměřená. Dotyčný se ani nenamáhá omlouvat a tím jen násobí urážku hostitele. Nepřijde, protože se oženil. Tečka.²⁴⁴ První dvě výmluvy byly podobné, třetí je jiná. Bezpochyby máme porozumět tomu, že se jedná o čerstvé manželství, ale není to něco, co by nebylo předpokládáno v čase původního pozvání a těžko je to něco, co by poskytlo adekvátní důvod pro odmítnutí. Lukáš je zcela zřejmě kritický k prioritě oddanosti své ženě před oddaností Božímu království. Za zmínku stojí i Lukášovo přidání ženy k seznamu lidí, které má člověk dávat až na druhé místo, chce-li být Kristovým učedníkem (Lk 14,26) a její jmenování v seznamu těch, které člověk má opustit (Lk 18,29).²⁴⁵

Vzhledem k tomu, že nedávno potvrdil, že přijde, ale dnes říká, že nemůže, protože se oženil, dává tím najevo, že se bude věnovat manželským povinnostem a naplnění příkazu plod'te a množte se (Gn 1,28). Byť jen náznakem se o tom takto veřejně zmiňovat bylo v tehdejší kultuře považováno za nepatřičné.²⁴⁶

Nezávisle na tom, jaké důvody jednotliví pozvaní uvádějí, je toto podobenství o lidech, kteří se rozhodli, že mají lepší věci na práci a na hostinu nepřijdou.²⁴⁷ Výmluvy se stupňují k horším a horším a stejně tak i důvody k nim: pole, zvířata a žena. První říká "musím" se jít na ně podívat, druhý říká "jdu" je vyzkoušet a třetí nikam nejde, zůstává doma a ani nežádá, aby byl

²³⁹ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1274.

²⁴⁰ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 247.

²⁴¹ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 588.

²⁴² J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 756.

²⁴³ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 756.

²⁴⁴ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1275.

²⁴⁵ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 756.

²⁴⁶ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 589.

²⁴⁷ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 756.

omluven. Je to jako v době Noemově, kdy lidé jedli, pili, ženili se a vdávali až do dne, kdy Noe vstoupil do archy, a přišla potopa a zahubila všechny (Lk 17,27). Jejich zaujetí všedními záležitostmi způsobí, že promeškají hostinu a budou zahubeni vodami potopy. To Ježíš záhy potvrzuje prohlášením o tom, že kdo k němu přichází, ale neklade sebe i druhé až na druhé místo, nemůže být jeho učedníkem (Lk 14,26).²⁴⁸

5.2.7 ²¹Služebník se vrátil a oznámil to svému pánovi. Pána domu to rozhněvalo. Řekl služebníkovi: 'Jdi rychle na náměstí a do ulic města a přiveď sem žebráky a mrzáky, slepé a chromé!'

Služebník se vrací a oznamuje pánovi výsledky. Vzhledem k tomu, že jídlo je již připravené, je nutné změnit plány a to rychle.²⁴⁹ Poté co služebník pána informoval, pán se rozhněval a nařizuje, aby byli pozváni a přivedeni na hostinu všichni, kteří by se s ohledem na své postavení na takovouto hostinu nikdy nedostali.²⁵⁰ Je zajímavé, že hněv nevede pána domu k odplatě, ale k chování, které se dramaticky liší od tehdy běžného společenského systému, kde stolování bylo obchodem a utvrzením společenského postavení. Vypadá to, že hostitel zavrhuje potřebu být oceněn od společnosti sobě rovných lidí a jedná způsobem, který jde zcela proti systému, ve kterém se předtím obratně pohyboval. Použijeme-li Ježíšova nedávná slova, pozval ty, kteří mu to nemají jak odplatit a jejichž pozváním nezvyší svou prestiž. Hostitel se tak účastní vytváření nového společenského pořádku, kde padají hranice oddělující tyto skupiny lidí. Vytváří komunitu založenou na laskavosti a nevypočítavé pohostinnosti.²⁵¹

Čtyři kategorie nově pozvaných hostů - žebráci a mrzáci, slepí a chromí - odpovídají Lk14,13²⁵² (slepí a chromí jsou jmenováni v opačném pořadí²⁵³). Může to být záměr Ježíše, povzbudit lidi na okraji společnosti, ke kterým byl poslán (Mk 2,17). Zároveň tím může šokovat a pohoršit ty, kteří pozvání odmítli. Noví hosté jsou nejen zváni, ale i přivedeni. Sami by totiž neměli odvahu přijít. Pozváním takto ubohých hostů se ukazuje štědrost hostitele v kontrastu se sobectvím původně pozvaných. Tato slova mohou být varováním židovskému národu, který

²⁴⁸ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 589.

²⁴⁹ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1275.

²⁵⁰ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 424.

²⁵¹ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 561.

²⁵² P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 424.

²⁵³ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1275.

odmítal proroky a jak je zřejmé, odmítá i Ježíše a jeho poselství. Tato slova jsou úpěnlivým voláním po otevřenosti Ježíšovu poslání.²⁵⁴ Ježíšova nabídka radostné zvěsti se přesouvá na obyčejné lidi národa a lidi z okraje společnosti poté, co vůdčí osobnosti pozvání odmítly. Ukazuje to také námahu, vloženou do hledání nových hostů.²⁵⁵

Pokud se původně pozvání hosté snažili hostinu zrušit tím, že ji bojkotují, tak neuspěli. Hostina se uskuteční, i když hlavní účastníci odmítli přijít. Jídlo se nevyhodí a jsou pozvání hosté, kteří by nikdy nikým na hostinu pozvání nebyli. Jsou to lidé, kteří nepatřili mezi vybrané vrstvy společnosti, lidé chudí. Jsou to hosté z ghetta, lidé žijící za zdmi, které je měly od okolní společnosti oddělovat. Odlišnost nově pozvaných od původně zvaných hostů je nepřehlédnutelná.

Pozvání ke stolu adresované chudým z ulic je zmíněno také v Tob 2,2, kde je ale zdůrazněno, že jsou to lidé, kteří celým srdcem pamatují na Hospodina. V podobenství však jsou pozvání všichni a nejsou zkoumání předtím, než vstoupí.

Pokud čteme podobenství jako symbol eschatologické hostiny, pak jsou pozvání přesně ti lidé, kteří v Lv 21,17-23 nesmí předstoupit před oltář, aby obětovali chléb svého Boha. Ježíš převrací vzhůru nohama očekávání, která byla spojena s očekáváním Mesiáše. V Božím království budou slepí, hluší, kulhaví a němí těmi, kteří budou těžit z přicházející Boží spásy (Iz 35,5-6). V Ježíši slepí vidí, chromí chodí a chudým se hlásá radostná zvěst (Lk 7,22). V Ježíšově podobenství budou právě tito lidé čestnými hosty, zatímco ti, kteří si mysleli, že jim patří čestná místa, nejen že nebudou sedět na posledních místech (Lk 14,7-14), ale nebudou na hostině vůbec přítomni. Jiní, kteří si opravdu váží pozvání, zaujmou jejich místo.²⁵⁶

Vidíme zde nabídku Ježíšova království. Ježíš neodkládá hostinu na jindy, ani ji neruší, ale zve nové hosty. Čas požeňání je nyní a pokračuje do budoucna. Toto „již“ a „ještě ne“ se spojuje v rozhodnutí se pro Ježíše. Člověk se může rozhodnout přijmout nebo odmítnout pozvání ale v každém případě hostina přichází a nebude přesunuta na jindy ani odložena.²⁵⁷

V paralelním textu u Matouše zmínka o návratu služebníka a informování pána chybí.²⁵⁸ V obou případech to ale Pána domu rozhněvalo. U Matouše se hněv projeví smrtí vrahů a vypálením města. (Tyto politické charakteristiky jsou u Lukáše v podobenství o hřivnách

²⁵⁴ J. A. FITZMYER, *The Gospel According to Luke (X-XXIV)*, AncB 28B, New York: Doubleday, 1985, s. 1053.

²⁵⁵ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1276.

²⁵⁶ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 589-590.

²⁵⁷ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1275.

²⁵⁸ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 756.

Lk 19,11-27²⁵⁹). Matouš dále zmiňuje nehodnost původně pozvaných a následuje příkaz pozvat co nejvíc lidí (koho najdou). Jak je dále specifikováno, jedná se o dobré i zlé. Většina rozdílů mezi Matoušovým a Lukášovým podáním je sekundárních, méně jasné je to pro vycházení do ulic a k plotům a pozvání všech, které najdou.²⁶⁰ Mohlo by se zdát, že Lukáš rozšiřuje obecnější Matoušovy poznámky anebo naopak, že Matouš neviděl důvod, proč by měl služebník vycházet k pozvání dalších hostů dvakrát a sloučil je do jednoho.²⁶¹

5.2.8 ²²Služebník pak hlásil: 'Pane, stalo se, cos nařídil, a ještě je místo'.

Tento verš předpokládá, aniž by to bylo zmíněno, že došlo k naplnění příkazu z předchozího verše.²⁶² Poté co byli pozváni druzí hosté - žebráci, mrzáci, chromí a slepí - a jsou nyní přítomni na hostině, ukazuje se, že je stále ještě místo.²⁶³ To dává prostor k zopakování pozvání. Reprezentuje to Boží štědrost a také ukazuje otevřenost církve pro všechny národy.²⁶⁴

5.2.9 ²³A Pán řekl služebníkovi: 'Jdi ven na cesty a k plotům a přinut' lidi, at' přijdou, aby se můj dům naplnil.'

Služebník je vyslán potřeť. To, že původně bylo pozváno mnoho hostů, znamená, že je třeba pozvat také mnoho hostů, kteří je nahradí. Služebník je nyní vyzván, aby šel za hranice města. Tyto oblasti byly obydleny vyloučenými skupinami obyvatel - etnické skupiny, obchodníci, žebráci, prostitutky - kteří komunikovali s městem a město bylo zdrojem jejich obživy, ale nebylo jim dovoleno žít uvnitř.²⁶⁵

Hlavním poselstvím je to, že hostitel nyní s proměněným pohledem na společenské vztahy zve jako své hosty široké spektrum lidí.²⁶⁶ Služebník má přivést lidi z ulic bez rozdílu.²⁶⁷ Nikdo není příliš poskvrněný a bídný na to, aby nebyl započítán mezi přátele u stolu. Je nám tak ukázán příklad vysoce postaveného muže svého národa, který vzal vážně Ježíšova slova z Lk 14,12-14 a rozšířil svou štědrost a pohostinnost na ty, kteří jsou obvykle ze společnosti

²⁵⁹ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 248.

²⁶⁰ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 756.

²⁶¹ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 756.

²⁶² J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 757.

²⁶³ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1276.

²⁶⁴ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 425.

²⁶⁵ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 590.

²⁶⁶ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 562.

²⁶⁷ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 248.

vyloučení. A jsou to přesně ti lidé, pro které příchod Ježíše znamená „dobrou zprávu“. To, že tito lidé by se normálně na takovou hostinu nedostali, je potvrzeno i jazykem, který je použit k jejich pozvání.²⁶⁸ To že je má přinutit ať přijdou, neznamená násilí. Tito lidé by vzhledem ke svým okolnostem a tehdejším zvyklostem váhali přijít, protože to nemají hostiteli jak odplatit. Tito hosté musí být přesvědčeni o tom, že jsou skutečně pozvanými a že se nejedná o žádný krutý žert, který by jim ještě více ublížil.²⁶⁹ Pán přijme každého, kdo jeho pozvání přijme. To, že nikoho nebude nutit násilím, je ostatně zřejmé již z jeho chování k původně pozvaným hostům. Bude se je však snažit přesvědčit, aby přišli. A dům bude plný hostů.²⁷⁰ Navzdory podivným odmítnutím původně pozvaných hostů se hostina uskuteční a bude naplněna novými hosty.²⁷¹

Podstatou vyprávění je, že pozvání přichází skrze Ježíše a již se naplňuje.²⁷² Možná je scéna vyjádřením toho, že tito lidé mají od počátku určené místo u stolu na nebeské hostině. Žádný lidský hřích ani vina nemohou zabránit Božímu pozvání. To, že je služebník vyslán, ale není zmíněno, že by svůj úkol splnil, může vyjadřovat, že tato činnost stále probíhá.

Tato pozvání zobrazují rozšiřování Ježíšova poslání za hranice potřebných v Izraeli a pravděpodobně nepřímě narážejí na misijní vyslání k pohanům a otevřenost prvotní církve vůči nim. Vycházení za hranice města může také naznačovat námahu misií.²⁷³ Měli bychom se však vyvarovat myšlenky, že první pozvání je jen pro lidi z židovského národa a to druhé jen pro pohany. Scéna zobrazuje pozvání lidí ze všech směrů - židovských diaspor stejně jako pohanů. Obojí - židé i pohané - jsou součástí scény (Iz 25,6-10). Atmosféra je podobná jako v Řím 15,7-16.²⁷⁴

5.2.10 ²⁴Ale to vám říkám: Žádný z těch pozvaných neokusí z mé hostiny!“

Tento verš je ve vyprávění co se dějové linky týče cizí²⁷⁵ a zároveň je místem, odkud se dějová linka u Matouše a Lukáše dělí a ubírá jiným směrem.²⁷⁶ To, že místo původně pozvaných

²⁶⁸ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 561-2.

²⁶⁹ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 591.

²⁷⁰ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1277.

²⁷¹ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 758.

²⁷² D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1277.

²⁷³ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 425.

²⁷⁴ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1277.

²⁷⁵ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 758.

²⁷⁶ L. T. JOHNSON, *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 248.

zaplní hostinu někdo jiný, je úplně jedno lidem, kteří stejně nechtěli přijít. Zdá se, že pán domu v tomto verši nemluví k služebníkov, kterého poslal, ale vystupuje ze scény, jako člověk oslovující publikum. Je pravděpodobné, že pánem domu je v Lukášových očích sám Ježíš (srov. Lk 13,24-28).

Hloubka hostitelovy transformace je z těchto slov zřejmá. Původně pozvaní nebudou mít na hostině místo. Nejedná se však příliš o soud nad těmi, kdo pozvání odmítli. Hostitel nyní zcela odmítá celý společenský systém, který dal moc a důležitost lidem, kteří jej zahanbili. Je těžké si představit, že v tomto novém nastavení by tito lidé chtěli sdílet jídlo s ním a s jeho hosty. Pokud ale výrok není vyjádřením soudu, co znamená? Společenské vztahy již nejsou řízeny starým systémem. Jako hostitel a jeden z představitelů národa může nyní oslovit elity, které se nacházejí mezi Ježíšovými a Lukášovými posluchači. V návaznosti na Ježíšovo poselství v Lk 14,12-14 oslovuje sobě rovné a nepřímou vyzývá ke zboření hranic k chudým a nemajetným, zkrátka ke všem, kteří nejsou schopni se účastnit této společenské hry vzájemného obchodování s pohostinností a postavením.²⁷⁷

Je také možné, že jde o slova samotného Ježíše, který často zakončuje podobenství a učení osobní poznámkou (Lk 11,8; 15,7.10; 18,8.14).²⁷⁸ Pokud jsou to Ježíšova slova, tak jsou adresovaná hostům v domě farizeje, a naznačují, že tato hostina dopadla stejně špatně jako předchozí (Lk 11,42-52). Jsou Ježíšovou reakcí na sebejistotu spolustolujících hostů na Boží hostině, vyjádřenou jedním z přítomných v Lk 14,15. Ježíš dává najevo, že se již nejedná o obyčejnou hostinu. Je to hostina Božího království.²⁷⁹ Ježíšovo vyjádření by pak bylo shrnutím a rozsudkem nad těmi, kteří byli pozvaní jako první, ale odmítli přijít – a v tomto úryvku jsou původně pozvanými zákoníci a farizeové.²⁸⁰ Vůdcové národa propásli příležitost sedět u stolu Božího požehnání, i když byli mezi prvními pozvanými. Výrok také naznačuje, že ti, kteří vypadali, že mají místa na hostině jistá, hostinu zmeškají a jiní, kteří ani nevypadali, že by kdy měli šanci se na hostinu dostat, na ní přítomni budou.²⁸¹

²⁷⁷ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 562-563.

²⁷⁸ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1277.

²⁷⁹ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 591.

²⁸⁰ P. MAREČEK, *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018, s. 425.

²⁸¹ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1278.

5.3 Shrnutí

Ježíš je stále na hostině v domě farizeje a nyní se přesouvá k tématu přijetí pozvání na slavnostní hostinu. Toto podobenství má protějšek v Matoušově evangeliu (Mt 22,1-14), kde je však proneseno v úplně jiném kontextu.²⁸² Ježíšovo vyprávění podobně jako v Lk 13,22-30 osvětluje, jak bude vypadat Boží království a využívá k tomu obraz hostiny, kde pozvání hosté jeden po druhém odmítají přijít. Pán domu tedy vysílá služebníka, aby svolal hosty z náměstí a z cest – chromé, slepé a další odvržené lidi, aby přišli na jeho hostinu.²⁸³

Lukášova Ježíše vidíme jako toho, kdo se usilovně snaží přimět své současníky k správnému porozumění Ježíšovy role jako ohlašovatele království. Je ukázán jako ten, kdo předpovídá hostinu v Božím království, kde místa na hostině nejsou obsazena těmi, kdo byli původně pozváni, ale cizinci z cest a plotů.

Příběh je názornou ukázkou Boží štědrosti²⁸⁴ a zpochybněním lidské sebejistoty.²⁸⁵ Z příběhu je zřejmé, že lidé, kteří na hostině přítomni nejsou, si to sami zvolili. Není to přání Boha. Odmítnutím Ježíše odmítají představitelé společnosti největší Boží dar - příležitost sedět u stolu věčného společenství s Bohem. Hostina se však uskuteční, protože je mnoho jiných, kteří budou pozváni a toto pozvání přijmou. A jak se ukazuje, na hostině je přítomno mnoho hostů, které bychom tam nejméně čekali. Lidé, kteří jsou ostatními odmítnuti, jsou často těmi, kteří odpovídají na Boží nabídku. Boží lid musí být hledán a nacházen na překvapivých místech a to je i úkolem učedníků.²⁸⁶

Je možné číst tento příběh tak, že chudí a odmítnutí jsou pozváni až proto, že původně pozvaní hosté odmítli přijít, ale neodpovídá to Lukášově teologii.²⁸⁷ Ve skutečnosti, Bůh nepotřebuje měnit plány, aby byli na hostinu pozváni všichni, je to jen součást vyprávění.²⁸⁸

Tento příběh může být čten také jako příběh představitelů Židů (popř. celého židovského národa), kteří odmítli místo u stolu spásy a jejich místo je tak nabídnuto ostatním, zejména

²⁸² J. A. FITZMYER, *The Gospel According to Luke (X-XXIV)*, AncB 28B, New York: Doubleday, 1985, s. 1050.

²⁸³ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 758.

²⁸⁴ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1278.

²⁸⁵ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 758.

²⁸⁶ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1278.

²⁸⁷ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 556.

²⁸⁸ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 759.

přehlíženým a pohanům.²⁸⁹ Absolutní odmítnutí původně pozvaných hostů přidává dramatičnosti příběhu, není však zkušeností Ježíšovou ani zkušeností prvotní církve.²⁹⁰ Podobenství nezdůrazňuje, že žádný z farizeů nebo Židů nebude zachráněn. Pavel je příkladem farizeje a člověka, který pronásledoval prvotní církev, nebyl však odmítnut Bohem.²⁹¹

Jiný způsob čtení naznačuje proměnu hostitele, který navzdory společenskému řádu pozývá přehlížené lidi, které by za běžných okolností na svou hostinu nepozval. Zároveň je příběh varováním a výzvou, aby ti, kteří mají určité postavení, opustili společenský systém vzájemného oplácení a touhu po cti a slávě a osvojili si řád Božího království, s pozorností upřenou na chudé a odvržené.²⁹² Může to být zároveň varování bohatším členům křesťanských komunit, kteří se vyhýbali kontaktu s chudými.²⁹³

Za hlavní poselství vyprávění bývá často považována otázka, kdo bude přítomen na hostině na konci časů a kdo ne.²⁹⁴ Dvě věci jsou zřejmé. Ježíšovo pozvání patří všem a nikdo nemůže vstoupit na hostinu bez Božího pozvání, ale zároveň nikdo nezůstane venku, pokud si to sám dobrovolně nevybere. Člověk sám sebe nespasí, ale může sám sebe zatratit.²⁹⁵ Existují lidé, kteří se vědomě rozhodli nepřijít. Spasení a Stvořitele odmítají vědomě. Tento život (a dary Stvořitele) jsou jejich prioritou. Na nebeské hostině by se unudili, o tom jsou přesvědčeni. Bůh bude jejich volbu respektovat.²⁹⁶

S příchodem Ježíše se rozplývá hranice mezi přítomností a budoucností hostiny v Božím království.²⁹⁷ Člověk, který otevře dveře svého domu chudákům tohoto světa a tím ze sebe udělá před ostatními blázna, jedná jako Bůh, který si zvolil to, co svět považuje za bláznivé (1 Kor 1,26-28). Bůh si vybírá společnost hříšníků, kteří mu to nemohou nijak odplatit. Podobenství zdůrazňuje paradox toho, že poslední mohou být prvními a první mohou být posledními nebo dokonce vůbec nemusí být na hostině. Rozdíl je ten, že tito lidé vyloučí sami

²⁸⁹ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 556.

²⁹⁰ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 758.

²⁹¹ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 592.

²⁹² J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 562-3.

²⁹³ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 595.

²⁹⁴ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 556.

²⁹⁵ J. A. FITZMYER, *The Gospel According to Luke (X-XXIV)*, AncB 28B, New York: Doubleday, 1985, s. 1053-4.

²⁹⁶ D. W. GOODING, *Lukášovo evangelium: neboť Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, co zahynulo*, Praha: Návrát domů, 1994, s. 219-20.

²⁹⁷ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 758.

sebe. A jejich výmluvy ukazují jejich skutečné priority. Jsou nemocní vodnatelností – touhou po majetku a společenském uznání a slávě. Ti, kteří se považují za privilegované, jsou na nejlepší cestě odmítnout pozvání na Boží hostinu. Ti, kteří jsou naopak nějakým způsobem neúplní, pozvání přijímají. Ježíš naznačuje, že tento překvapivý zvrat se již děje.

Příběh je také výzvou nenechat se při ohlašování Božího království odradit odmítnutím, ale obrátit se k těm, kdo jsou otevřeni tuto zprávu přijmout. Sdělení služebníka, že ještě stále je místo, naznačuje, že Boží poslání není nikdy u konce.²⁹⁸

6 Závěr

Cílem mé práce bylo zpracování a bližší přiblížení tématu rozhovorů při hostině Lk 14,1-24. Ježíše Lukášova evangelia zde nacházíme na hostině v domě farizeje v den sobotní. Na tomto pozadí se odvíjí celý rozhovor Ježíše s přítomnými hosty.

V první perikopě nacházíme člověka s vodnatelností, jako zástupce všech chudých, zmrzačených, chromých, slepých, kteří jsou později Ježíšem zmiňováni (Lk 14,13.21). Vodnatelnost však může metaforicky označovat také obžerství a chamtivost. Ježíšovo uzdravení tohoto člověka tak představuje výstižný úvod do problematiky bohatství a štědrosti, se kterou Ježíš jedná a ke které vybízí v následujících verších. Tato pasáž evangelia je úzce spojena s kulturou konzumní společnosti, která hladoví a žízní po všech špatných věcech, které nakonec přispívají k nemocem těla i duše. Vzhledem k tomu, že nic opravdu nenasytí hlubokou prázdnotu uvnitř lidí, chtějí pořád víc. Chamtivost žene moderní společnost k honbě za týdny bez sobot, a k pohrdání darem odpočinku, který Bůh přináší lidstvu a světu. To, co Ježíš nabízí, je osobní hodnota každého jednotlivce a osvobození od smrtelných tužeb, které ničí život.²⁹⁹

Odmítání uzdravení člověka s vodnatelností v sobotu není projevem úcty k Bohu, ale pýchy, pokrytectví a vlastních zájmů. Dodržování množství různých předpisů, které navíc ani Bůh sám osobně nikdy nežádal a neschválil, nezajišťuje vstup do Božího království. Takováto pravidla zkreslují Boží charakter. Bůh a jeho láska vždycky dává přednost péči o ubohého, před čekáním. To je velmi jasně ukázáno na Golgotě. Po čem Bůh touží, nám ukazuje skrze toho,

²⁹⁸ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 592-6.

²⁹⁹ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 564,570.

kterého poslal. Touží po milosrdenství a slitování, které vychází vstříc potřebám druhých. Dokonce i v den odpočinku se milosrdenství nezastavuje.³⁰⁰

V další části nás Ježíš učí dívat se ven a ne do sebe. Neoceňovat sám sebe, ale nechat druhé, ať mě ocení; neptat se co mohu udělat, aby mi druzí odplatili, ale co mohu udělat, aby byly naplněny potřeby druhých lidí. Pokora a otevřenost všem jsou dva velké pilíře Ježíšovy etiky. Pro Ježíšovy učedníky není toto učení nabídkou, ale jedinou možnou odpovědí na Ježíšovo volání následovat jej. Církev se nemá starat o čestná místa, ale má uvolňovat místa těm, kteří si nemají kam sednout a dokonce těm, kteří si myslí, že pro ně žádné místo není.³⁰¹

Totéž platí ve vztahu k Bohu. Přicházet před Boha s pokorou a s vědomím vlastní ubohosti a nechat na Bohu samotném, aby nás povýšil. Toto vědomí, kým jsme v Bohu, pak umožňuje nehledat pocty a ocenění u lidí. Bůh jako štědrý hostitel pozývá všechny, dokonce i ty nejposlednější a nejméně očekávané hosty³⁰² a hostí je tím, co nikdy nejsme schopni splatit - darem svého života na kříži.³⁰³

V další části úryvku Ježíš vybízí, aby byly zbořeny hranice oddělující jednotlivé vrstvy lidí. Vyzývá k pozvání hostů, kteří to nemají jak odplatit. Tato odměna bude hostiteli odplacena samotným Bohem při vzkříšení.³⁰⁴ Přestože jsou v úryvku zmiňováni farizeové a znalci Zákona, lidská touha po poctě a uznání druhých stejně jako reciprocita vztahů se nevyhýbá žádnému člověku a je lidské přirozenosti vlastní a byla problémem už i prvotní církve, což je zřejmé z Pavlových listů a jeho slov (např.: Flp 2,3).³⁰⁵

V závěrečné části úryvku se Ježíš přesouvá k tématu přijetí pozvání na slavnostní hostinu. Osvětluje, jak bude vypadat Boží království a využívá k tomu obraz hostiny, kde pozvání hosté jeden po druhém odmítají přijít. Pán domu tedy vysílá služebníka, aby svolal hosty z náměstí a z cest – chromé, slepé a další odvržené lidi, aby přišli na jeho hostinu.³⁰⁶

Za hlavní poselství vyprávění bývá často považována otázka, kdo bude přítomen na hostině na konci časů a kdo ne.³⁰⁷ Dvě věci jsou zřejmé. Ježíšovo pozvání patří všem a nikdo

³⁰⁰ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1259.

³⁰¹ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1267.

³⁰² J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 751.

³⁰³ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 581.

³⁰⁴ D. L. BOCK, *Luke*, Vol. 2, 9:51-24:53, BECNT, Michigan: Baker Academic, 1996, s. 1267.

³⁰⁵ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 580.

³⁰⁶ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 758.

³⁰⁷ J. B. GREEN, *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997, s. 556.

nemůže vstoupit na hostinu bez Božího pozvání, ale zároveň nikdo nezůstane venku, pokud si to sám dobrovolně nevybere. Člověk sám sebe nespasí, ale může sám sebe zatratit.³⁰⁸ Existují lidé, kteří se vědomě rozhodli nepřijít. Spasení a Stvořitele odmítají vědomě. Tento život (a dary Stvořitele) jsou jejich prioritou. Na nebeské hostině by se unudili, o tom jsou přesvědčeni. Bůh bude jejich volbu respektovat.³⁰⁹

S příchodem Ježíše se rozplývá hranice mezi přítomností a budoucností hostiny v Božím království.³¹⁰ Člověk, který otevře dveře svého domu odvrženým tohoto světa a tím ze sebe udělá před ostatními blázna, jedná jako Bůh, který si zvolil to, co svět považuje za bláznivé (1 Kor 1,26-28). Bůh si vybírá společnost hříšníků, kteří mu to nemohou nijak odplatit. Podobnost zdůrazňuje paradox skutečnosti, že poslední mohou být prvními a první mohou být posledními nebo dokonce vůbec nemusí být na hostině. Rozdíl je ten, že tito lidé vyloučí sami sebe. A jejich výmluvy ukazují jejich skutečné priority. Jsou nemocní vodnatelností – touhou po majetku a společenském uznání a slávě. Ti, kteří se považují za privilegované, jsou na nejlepší cestě odmítnout pozvání na Boží hostinu. Ti, kteří jsou naopak nějakým způsobem neúplní, pozvání přijímají. Ježíš naznačuje, že tento překvapivý zvrat se již děje.

Příběh je také výzvou nenechat se při ohlašování Božího království odradit odmítnutím, ale obrátit se k těm, kdo jsou otevřeni tuto zprávu přijmout. Sdělení služebníka, že ještě stále je místo, naznačuje, že Boží poslání není nikdy u konce.³¹¹

Smyslem této práce bylo zpracovat téma rozhovorů Ježíše při hostině Lk 14,1-24. V Ježíši Kristu je Boží království přítomno mezi námi. Logika tohoto království nám často není vlastní, ale je to Ježíš, který neustále přichází, aby nás uzdravoval, obhajoval, usvědčoval, poučoval, varoval a zval na hostinu Božího království. Rozhodnutí jak s tím naložíme je na nás. „Teď“ je časem rozhodnutí se pro Něj.

³⁰⁸ J. A. FITZMYER, *The Gospel According to Luke (X-XXIV)*, AncB 28B, New York: Doubleday, 1985, s. 1053-4.

³⁰⁹ D. W. GOODING, *Lukášovo evangelium: neboť Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, co zahynulo*, Praha: Návrat domů, 1994, s. 219-20.

³¹⁰ J. NOLLAND, *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993, s. 758.

³¹¹ D. E. GARLAND, *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011, s. 592-6.

Použitá literatura

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih): Český ekumenický překlad, 21. vyd. (12. opr. vyd.), Praha: Česká biblická společnost, 2016.

BOCK, Darrell L. *Luke*, Vol. 2, 9-51:24:53, Michigan: Baker Academic, 1996.

FITZMYER, Joseph, A. *The Gospel According to Luke (X-XXIV)*, New York: Doubleday, 1985.

GARLAND, David E. *Luke*, ZECNT 3, Michigan: Zondervan, 2011.

GOODING, David W. *Lukášovo evangelium: neboť Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, co zahynulo*, Praha: Návrat domů, 1994.

GREEN, Joel B. *The Gospel of Luke*, NICNT, Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1997.

JOHNSON, Luke T. *Evangelium podle Lukáše*, SP 3, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005.

Katechismus katolické církve. Praha: Zvon, 1995.

MAREČEK, Petr. *Evangelium podle Lukáše*, ČEKNZ sv. 3, Praha: Centrum biblických studií AVČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2018.

MARSHALL, I. Howard. *The Gospel of Luke: a commentary on the Greek text*, NIGTC, Exeter: Paternoster Press, 1978.

NOLLAND, John. *Luke 9:21-18:34*, WBC 35B, Dallas (Texas): Word Books, Publisher, 1993.

Nový Zákon: text užívaný v českých liturgických knihách přeložený z řečtiny se stálým zřetelem k Nové Vulgátě, 2. vyd., Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2003.

Seznam zkratek

AncB	The Anchor Bible
atd.	a tak dále
BECNT	Baker exegetical commentary on the New Testament
ČEKNZ	Český ekumenický komentář k Novému Zákonu
např.	například
NICNT	The new international commentary on the New Testament
NIGTC	The new international Greek testament commentary
r.	rok
s.	strana
SP	Sacra pagina
srov.	srovnej
WBC	Word biblical commentary
ZECNT	Zondervan exegetical commentary on the New Testament

Zkratky biblických knih jsou přebrány tak, jak jsou uvedeny v *Nový Zákon: text užívaný v českých liturgických knihách přeložený z řečtiny se stálým zřetelem k Nové Vulgátě*, 2. vyd., Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2003, s. 7-9.